

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5 - Telefon št. 5122, 5123, 5124, 5125, 5126.

JUTRO

Naročnina snabe mesečno Din 25.- Za inozemstvo Din 40.-

Francija trdno Jugoslaviji ob boku

Glavni dogodek včerajšnjega dne v Ženevi je bil velik in odločen govor francoskega zunanjega ministra Laval

Francoska vlada se pridružuje zahtevi po razčiščenju marsejskega zločina in kaznovanju krivcev

Ženeva, 8. decembra. p. Po včerajšnjem uvodu v razpravo o jugoslovnski pritožbi je danes vladalo za sejo sveta Društva narodov še večje zanimanje. Napetost je bila tem večja, ker so danes govorili predstavniki veseli, Z napetostjo se je pričakoval zlasti govor francoskega zunanjega ministra Laval, zlasti še, ker so se iz madžarske in italijanske delegacije sile veseli, da se Francija zavzema za omiljenje vsega postopanja. Govor, ki ga je imel danes Laval, je vse te glasove demantiral in jasno pokazal, da je Francija neomajno ob strani Jugoslavije in zahteva tudi ona, da se do kraja ugotovi krivda in odgovornost za marsejski zločin, krivci pa kaznujejo.

Pred navbito polno dvorano je otvoril predsednik Vasconcellos javno sejo in takoj podal besedo francoskemu zunanjemu ministru Lavalu, ki je med drugim izjavil: Takoj uvodoma moram ugotoviti, da je Francija v tej težki razpravi doela na strani Jugoslavije. Marsejski zločin je bil izvršen na francoskih tleh. Od tuje roke je padel vladar prijateljske države in veliki zaveznik francoske republike. Pred nekaj dnevi sem na tem mestu izkazal poslednjo čast temu vzvišenemu vladarju, nacionalnemu heroju za časa vojne, velikemu državniku v dobi miru.

Zakaj so ubili našega kralja

Kralj Aleksander je padel v času, ko je bil, zavedajoč se nevarnosti, ki grozi v Evropi, na poti, da akcijo svoje vlade poveže s akcijo vlade francoske republike v svrhu pomirjenja Evrope. Njegova smrt je prav tako globoko zadela Francijo, kakor je zadela Jugoslavijo. Ko so ubili Viteškega kralja Aleksandra I. Ureditelja, so hoteli istočasno udariti ne samo Francijo, marveč ves evropski mir. S tem so hoteli uničiti njegovo mirovno delo. Toda to delo še vedno živi in bo živelo dalje. Od vas pa je odvisno, od Društva narodov, da svetovni mir ne pride v nevarnost.

S hladnokrvnostjo, ki ji mora izkazati čast ves svet, z ganljivim dostojanstvom je Jugoslavija sprejela ta težki udarec usode. S svojim dostojanstvom, s svojim mirom, ki ni bil in ne bo demantiran, je dokazala svojo moč in svoje edinstvo.

Zedinjena Jugoslavija je za evropski mir neobhodno potrebna

Vznenmirjena Evropa je čutila, da je zedinjena Jugoslavija za evropski mir neobhodno potrebna. S svojo miroljubno hladnokrvnostjo je jugoslovnska vlada dala najsvetlejši primer. Obvidela je nezamerno bol in ni hotela, kakor pred 20 leti neka druga država, sama iskati strašne pravice.

Dolžnost in odgovornost Društva narodov

Jugoslovnska vlada se je obrnila na Ženevo. Sedaj pričakuje naše odločitve. Nič ne bi moglo bolj simbolizirati napredka, ki je bil storjen v mednarodnem življenju. Nič ne bi moglo bolj manifestirati volje jugoslovnskega vladarja, da postane prvak tega napredka. Sedaj je na ženevski instituciji, da dokaže, da je vredna zaupanja, ki se stavlja v njo.

Včeraj ste s svojim naglim odlokom pokazali vsemu svetu, da Društvo narodov z materialno silo, s katero razpolaga njegov člani, lahko prepreči kršitve obstoječega reda. Danes je stvar v tem, da svet Društva narodov z vso svojo avtoriteto, s katero razpolaga, da Jugoslaviji zadoščenje zaradi marsejskega atentata in da iz tega izvaja lekcijsko, kako naj mednarodna solidarnost prepreči silne podvige. Svet Društva narodov je dolžan dati Jugoslaviji zadoščenje.

Krivda Madžarske

V tem cilju, kakor vam ga je včeraj sporočil in pojasnil moj spoštovani tovariš g. Jevtić, je jugoslovnska vlada formulirala precizne obtožbe. Ona bo dokazala, da so mogli jugoslovnski politični emigranti ustanoviti na madžarskem ozemlju s pomočjo in sodelovanjem madžarskih oblasti teroristično organizacijo, da so se člani te organizacije mogli svobodno gibati po vsej Madžarski, da so mogli svobodno imeti vojne vežbe, da so z madžarskega ozemlja prihajali agenti, ki so na jugoslovnskem ozemlju in celo v Franciji izvrševali atentate, kojih seznam je priložen jugoslovnski spomenici.

Delovanje teroristov je bilo znano prav tako madžarskim oficirjem in madžarskim uradnikom, kakor tudi madžarskim oblastem, ki so izdale teroristom, jugoslovnskim državljanom, madžarske potne liste, da bi jim olajšale njihovo akcijo. Ti potni listi so mogli biti izdani samo legalnim potom Madžari sami ne trde, da so falzificirani. Ze samo s tem je potrjeno, da ima madžarska vlada dolžnost, da izvede preiskavo in ugotovi odgovornost za to početje.

O političnih ciljih, ki so jih s tem zasledovali nočem za enkrat govoriti. Toda ker je madžarski delegat v svojem obrambnem govoru omenjal revizionistično politiko, moram pred svetom Društva narodov z povzdignjenim glasom ponoviti deklaracijo,

ki sem jo podal pred par dnevi v francoskem parlamentu: *Kdorkoli želi premakniti le en sam omejni kamen, ta ruši evropski mir.*

Kaj je treba storiti

Ni potrebno, da bi se ta debata izčrpala samo v razmotrivanju prošlosti. Važna in delikatna naloga se vsiljuje za bodočnost. Za akcijo pravičnosti, ki se vsiljuje svetu Društva narodov, bo našel svet osnovo v načelih samega pakta. Ta načela so v členu 10, ki nalaga vsem članom Društva narodov, da spoštujejo teritorialno integriteto in politično samostojnost vseh ostalih držav članic Društva narodov. Ta člen prav tako nalaga vsem vladam, da se vzdržijo vsake akcije, ki bi mogla kompromitirati teritorialno integriteto in neodvisnost katerekoli druge države. Prav tako pa zabranjuje vladam, da podpirajo ali tolerirajo na svojem ozemlju vsako aktivnost v tem pravcu. Iz tega člena se morajo izvajati vse konsekvence. Ne gre za to, da omeji pravo azila, ki ga smatra posamezna država za potrebno dati političnim beguncem pod rezervo obveznosti, ki jih nalaga mednarodno pravo. Ne gre niti za to, da se ograža in omejuje politična svoboda, v kolikor jo priznavajo v vsaki državi. Toda pravo azila in politična svoboda se ne moreta pojmovati brez obveznosti za osebe, ki jih uživajo, in za države, ki jih proizajo. To je eden izmed ciljev nove mednarodne ureditve, ki se mora izvesti. Potrebno je, da se na mednarodni osnovi zajamči uspešno preprečenje političnih umorov.

Italijanski branilec madžarskega obtoženca

Govor italijanskega delegata Aloisija - „Ni treba, da brskamo nazaj!“ - Revizionizem

Po francoskem zunanjem ministru Lavalu je dobil besedo zastopnik Italije baron Aloisi. V imenu italijanske vlade se je najprej pridružil izrazom spoštovanja do blagopokojnega kralja Aleksandra, ki je umel tako plemenito v času miru in vojne izpolniti svojo dolžnost, kar mu je prineslo spoštovanje vseh narodov. Istotako je izrazil spoštovanje spominu pokojnega francoskega zunanjega ministra Barthouja. Obžaloval je, da sta kralj Aleksander in Barthou umrli v trenutku, ko bi se morala sestati, da razbistrta položaj in okrepita mir. Vsi smo gledali z velikim pričakovanjem na to akcijo plodnega sodelovanja med narodi. Te nade so bile še posebno žive v Italiji, ker je šef fašistične vlade v svojem milanskem govoru naglasil jasno voljo za sodelovanje in mir.

Baron Aloisi je nato prešel na jugoslovnsko obtožbo ter je med drugim dejal: Nahajamo se v kritičnem položaju, ko je Društvo narodov poklicano, da igra veliko vlogo pomirjenja. Pred njim leži obtožba, ki zadeva madžarski narod in njegovo čast. Madžarska je imela prav, ko je zahtevala, da se pred svetom razpravlja o tej obtožbi. Pridružujem se madžarski zahtevi po nujnosti. Svet Društva narodov je zaslišal obe strani. Želim prikazati stvar objektivno takole: Jugoslovnska spomenica se nanaša na dve fazi v odnosjih med Jugoslavijo in Madžarsko. Ena faza traja do julija 1934,

Rusija, Anglija, Poljska

Litvinov pripisuje krivdo reakciji - Anglež ključ k pomirjenju - Poljak čuti potrebo rezerviranosti zaradi prijateljstva med Poljsko in Madžarsko

Za Aloisijem je govoril ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov. Obsirno je govoril o mednarodnem terorizmu in o ruskem prevratnem terorizmu. Edino naša stranka, je dejal Litvinov, obsoja današnji terorizem in smatra zlasti v primeru marsejske tragedije, da izhaja iz docela reakcionarnih režimov. Ti reakcionarni režimi, ki so pripravljali in organizirali zločine, so ustvarili zopet skoraj enako stanje, kakor je bilo v času nekdanjih režimov. V sedanjem času se terorizem običajno izvaja v tujih državah. Finansirajo ga v inozemstvu in običajno inozemstvu tudi služijo. Zaradi tega mora Društvo narodov terorizem onemogočiti in preprečiti, da bi se širil še nadalje. V danih primerih more terorizem postati nevaren miru. Litvinov je svoj govor zaključil s poudarkom, da mora svet Društva narodov sedaj izvršiti svojo dolžnost.

Angleški zastopnik min. str. Eden, za katerega govor je vladalo posebno veliko zanimanje, je uvodoma poudaril, da se vsi člani sveta pridružujejo obči žalosti Jugoslavije, ki je izgubila velikega kralja in velikega državnika. Mi odločno obsojamo, je dejal, ta zločin, kakor tudi izgubo, ki jo je utrpela Francija s smrtjo ministra Barthouja. Pred Društvo narodov je bil postavljen resen problem in zahvaliti se moramo jugoslovnski vladi, da je to zadevo spravila pred naš forum. Eden je nato govoril o prijateljstvu Velike Britanije sprotam vsem

Kazen za krivce!

Moja vlada postavlja že danes to načelo pred svet Društva narodov in si pridružuje pravico, da pozneje predloži konkretne predloge. Društvo narodov mora odločno iti po tej poti. Kakršnekoli so sankcije, ki bi se mogle uporabiti za prošlost, kakršnekoli bodo obveznosti za bodočnost, eno je sigurno: izguba, ki je zadela Jugoslavijo, je nenadomestljiva. Kar pa je v naši moči, je to, da rešimo in okrepimo mir. Zainteresirane vlade ne smejo ničesar opustiti, da se najdejo in kaznujejo krivci za marsejski zločin. Zlasti madžarska vlada ima pred vsem svetom dolžnost, da obnovi najstrožjo preiskavo pravično in uspešno, da dobi Jugoslavija za nenadomestljivo izgubo primerne zadoščenje. Jugoslovnska vlada je že s tem, da se je obrnila na Društvo narodov, dokazala svojo zvestobo ideji miru, katere je bil prejet tudi poklon kralja Aleksander S tem, da vztraja pri politiki miru, daje Jugoslavija največjo čast svojemu nenadomestljivemu kralju. Zločin ne more biti političen instrument. Umori, ki se že nekaj časa sem poljavljajo, so žalitev vse civilizacije in resno ogražajo mir. Ni dovolj te umore obsojati, ni dovolj sklicevati se na politično moralnost. Svet Društva narodov mora storiti svojo dolžnost in sankcije mednarodnega značaja morajo biti posledica te debate.

Jasen in prepričevalen govor predsednika Francije je napravil najgljbi vtis.

ostal hladnokrvnen. Marsejski zločin je dogodek, ki ga je obsodil ves civilizirani svet, toda občutki prijateljstva nas silijo, da se oziramo tudi na Madžarsko. Z njo nas veže zgodovinsko prijateljstvo in med dvema prijateljskima narodoma je težko ostati nepristranski. Poljska obsoja teroristične metode in zato se bo pridružila naporom, da se napravi konec mednarodnemu terorizmu. Pridržuje pa si pravico, da o tem vprašanju sama končno sklepa.

Španski delegat Madariaga je kratko poudaril: Spričo marsejskega atentata je nastal zelo resen položaj. Obtožbe proti Madžarski so težke in ni jih mogoče spre-

jeti, ne da bi se užalila ona, niti zavrniti, ne da bi bila prizadeta druga stranka. Zato ne želi izraziti se določno o tem vprašanju, marveč se pridružuje angleškemu delegatu Edenu, da je potrebno ohraniti mir in skleniti konvencijo proti mednarodnemu terorizmu.

Kot poslednji so govorili zastopniki Mehike, Argentine in Čila, ki so obsodili marsejski zločin in izrazili Jugoslaviji sožalje. Zahtevali so, da se stvar razčisti in sklene konvencija proti mednarodnemu terorizmu. Z njihovimi govori se je nanašnja seja sveta Društva narodov zaključila. Prihodnja seja bo v ponedeljek ob 10.30 dopoldne.

Madžarski zagovor je vzbujal pomilovanje

Tibor Eckhardt si je s svojim govorom zapravlil še zadnje simpatije - Mnoge njegove izjave so izzvale pomilovalen nasme

Ženeva, 8. decembra. r. Madžarski delegat Tibor Eckhardt je včeraj začel v svetu Društva narodov svojo obrambo takoj s tem, da je vse vprek tajil, karkoli je bilo objavljeno v jugoslovnski spomenici. Ze početek njegovega govora je izzval v dvorani ironičen posme. Novinarji so se spogledovali, enako tudi delegati. Skoraj glasen pa je postal smeh vseh, ko je Eckhardt dejal, da »ne more najti besede, ki bi z njo opisal globoko vzemirjenje, ki je nastalo na Madžarskem spriču vesti o težki izgubi v Jugoslaviji«. V pozni užaljenca, kakor da bi bil sam tožitelj, je Eckhardt v imenu svoje vlade in svojega naroda obsodil marsejski zločin in dejal, da je Madžarska z zadovoljstvom izvedela, da se ta afera postavi pred Društvo narodov.

To »zadovoljstvo« je Tibor Eckhardt manifestiral na ta način, da je namesto, da bi se branil proti obtožbi, izrazil ogorčenje, da se Madžari izganjajo iz Jugoslavije. Navedel je celo vrsto primerov, ki nimajo ničesar skupnega z obtožbo. Vsi v dvorani so si oddahnil, ko je končno prešel nazaj k obtožbi, in so pričakovali, da bo vsaj nekaj resnega povedal. Toda Eckhardt je navedel te to, kar je že prej povedal novinarjem, nikake nove podrobnosti, zgolj protest proti temu, da se je iz umora kralja Aleksandra storilo politično vprašanje.

Janka pusta, je dejal, ni bila nikoli kako taborišče, marveč zgolj skromna pristava, na kateri je stanovalo 30 do 40 beguncev. Eckhardt še ni zaključil te že kar obrabljene fraze, ko so se ljudje v dvorani oglasili s pritajenim kašljanjem in se je na licih vseh pojavil sarkastičen nasme. Celo Laval je smehljaje kimal z glavo. Eckhardt pa je še nadalje branil »skromno pristavo, kamor so prišli mirni ljudje, da si počijejo dele«. Madžarska vlada, je dejal, je kljub velikim težavam, ki so nastale, odstranila s posestva »mirne delavce«. Laval je zopet zmajal z glavo.

Eckhardt je na enak način brez dokazov zavračal trditve druge jugoslovnske pri-

tožbe. Kovanje terorističnega denarja »krone« na Madžarskem naj bi bilo preprosta fantazija. Teroristi naj bi po redni poti ne mogli priti na Madžarskem do razstreliva. Na obtožbo jugoslovnskega memoranda, da madžarska vlada ni storila ničesar proti teroristični akciji, ki se je vodila iz Madžarske proti Jugoslaviji, bi morale odgovorjati jugoslovnske oblasti, ker niso dovolj pazile na prehode čez mejo itd. Morilec Kelemen-Kerin seveda nikoli ni bil na Madžarskem. Sploh je bil marsejski zločin pripravljen in izvršen izven madžarskega ozemlja in zato Madžarska ni za nič odgovorna. Teroristi so ilegalno prejeli potne liste iz madžarskih policijskih uradov.

Potem je Eckhardt prešel na politiko in trdil, da je Madžarska imela celo dobre namene z Jugoslavijo. Ze l. 1926. ji je ponudila pakt prijateljstva. Tu je Eckhardta prekinil Titulescu: Oprostite, nisem dobro slisal: ali je bil ta pakt ponujen vsem sedem?

Eckhardt: Ne, samo Jugoslaviji. Titulescu: A!...

V dvorani smeh. Titulescu je s svojo preprosto besedo razkrinkal prave namere Madžarske, ki jih je gojila že pred osmimi leti, ko je ponudila prijateljstvo Jugoslaviji, da bi tako razbila Malo antanto.

Ko je madžarski delegat nato s čudnim poudarkom dejal, da je Madžarska edina, ki deluje za ohranitev miru v Srednji Evropi, je izbruhnil v dvorani glasen ironičen smeh. Ob koncu je Eckhardt pripomnil, da bo madžarska delegacija dala v nedeljo pismen odgovor na jugoslovnsko spomenico ter da bo v njem obrazložila vse, kar je potrebno, da se zavrne jugoslovnske obtožbe. Še enkrat je označil jugoslovnsko spomenico kot napad na moralno integriteto Madžarske in nato zapustil govorniški oder.

Vse se je oddahnilo. Dolgovezni govor ni napravil nikakega efekta, ker je bil povsem nestvarjen in ni niti v eni točki omajal jugoslovnskih obtožb.

Solidarnost držav balkanske zveze

Kratek, a učinkovit govor turškega zunanjega ministra - Svet zahteva energične ukrepe

Ženeva, 8. decembra. r. Za Eckhardtom je spregovoril turški zunanji minister dr. Tevfik Ruždi bej. Takoj v uvodu je poudaril, da je umor kralja Aleksandra in Barthouja izzval po vsem svetu različno vzemirjenje. Tudi vsemu turškemu narodu se je gabil odvratni zločin. Kralja Aleksandra, ureditelja Jugoslavije, velikega vladarja, ki je gradil novi svet na Balkanu, je občudovala vsa Turčija.

V imenu držav Balkanske zveze je Ruždi bej nato poudaril: »Spričo dvojnega atentata v Marseillesu, do katerega je prišlo že po tolikih drugih, se je v Evropi ustvarilo anarhično stanje in je potrebno, da si Društvo narodov priz-

deva popolnoma pojasniti vse okoliščine, ki so izzvale današnjo situacijo. Potrebno je, da sleherni vlada v naprej odredi primerne sankcije proti oblastem, katerih krivda bi se dognala, in da Društvo narodov proči mednarodne sankcije, ki bi onemogočile ponavljanje takih terorističnih dejanj ter obnovile vzajemno zaupanje med narodi. Štiri države Balkanske zveze vztrajajo pri svojem beograjskem komuniqueju.

Solidarnostna izjava turškega zunanjega ministra, ki je izvenela kot resen poziv vsemu svetu, naj odpre oči in pazi na nevarnosti za svetovni mir, je napravila na vse prisotne globok vtis.

Titulescov nastop je ustvaril novo situacijo

Razgalil in preprečil je nov madžarski maneuver, da bi se razprava o madžarski krivdi odgodila

Ženeva, 8. decembra. r. Ko je turški zunanji minister Tevfik Ruždi bej, ki je govoril v imenu balkanske zveze, končal svoj govor, je povzel besedo rumunski zunanji minister Nikola Titulescu. Njegov govor je že takoj v začetku izzval senzacijo, ker je zahteval, naj svet DN tako reši vprašanje procedure. Splošno je vladalo mnenje, da je to vprašanje že rešeno, toda Titulescu je izjavil, da zanj to vprašanje ni rešeno, ker je madžarski delegat Eckhardt napovedal, da bo madžarska delegacija šele v nedeljo predložila svoj pismen odgovor na jugoslovnske obtožbe. Ker je g.

Eckhardt kvalificiral jugoslovnsko pritožbo in solidariziranje Male antante z Jugoslavijo za političen maneuver, in ker je spomenica, ki jo je vložila jugoslovnska vlada, akt skupnega organskega življenja Male antante, bo pač vsak član sveta DN videl, da države Male antante doslej niso imele nikake možnosti, da bi stvarno in rešno prociule madžarske trditve, ker so šele sedaj tu slisali madžarski zagovor in ker bo pismen odgovor podan šele v nedeljo.

»Ministri se ubijajo,« je nadaljeval g. Titulescu, »in tudi kralji se ubijajo ali se

Jim grozi z umorom. To samo potrjuje, da mamno vse dotlej, dokler smo še pri življenju, pravico, da se branimo. Zato vas prosim, gospod predsednik, da ne zaključite zasedanja sveta DN in razprave o tem težkem vprašanju že jutri, tudi če se ne bi prijavile večje število govornikov, ker bomo šele po proučitvi madžarskega odgovora mogli dati svoj odgovor na argumente madžarske vlade.

Ta kratka, ali energična intervencija g. Titulesca je delovala kakor strela. Nič ne pričakoval, da bo Titulescu zahteval, naj se razprava o jugoslovenski spomenici, ki vsebuje tako težke obtožbe proti Madžarski, nadaljuje tudi še prihodnji teden. Titulescu je s to svojo intervencijo, ki jo je predsednik sveta Vasconcellos takoj sprejel, omogočil, da se celokupna zadeva okoli zarote proti življenju kralja Aleksandra podrobno prouči in razsvetli.

Madžarska je takoj po vložitvi jugoslovenske spomenice zahtevala, naj se zadeva nujno razpravlja. Ta zahteva nujnosti pa se je sedaj izkazala za čisto navaden

manever madžarske vlade. To se vidi že po tem, da je Madžarska sporočila, da bo svoj pisni odgovor na jugoslovensko spomenico izročila šele v nedeljo. Debata o jugoslovenski spomenici bi se morala torej, ako bi ostalo pri prvotnem načrtu, končati že istega dne dopoldne, ko člani sveta DN ne bi imeli v rokah madžarskega odgovora. Na ta način bi hotela Madžarska izsiliti, da bi se razprava o tej težki zadevi odgodila. Države Male antante in Balkanskega sporazuma odklanjajo vsak tak manever Madžarske in vztrajajo pri svoji zahtevi, da se vsa zadeva še na tem zasedanju sveta DN razčisti in razjasni.

Odločen nastop g. Titulesca je izzval vravo senzacijo in v dvoranji je zavladala "navadna živost". Vsi so takoj pojmovali izredno važnost te intervencije in razumevali, da je zopet propadel nov madžarski manever. Novinarji so pohitili k telefonskim kabinam in sporočili v svet, da se bo razprava nadaljevala do konca.

in Slovakom in da nočejo imeti z njimi nič skupnega. Toda iz Madžarske ga širijo samo zaradi tega, da bi preprečili amalgamacijo mladih narodov. Toda kljub vsem tem prizadevanjem lahko že danes ugotovimo, da Madžarska s nobenim sredstvom ne bo mogla preprečiti zgodovinskega procesa združevanja mladih narodov Srednje Evrope.

Zahtevajo se za Madžarsko nekake olajševalne okoliščine. Za to ni nobenega razloga. Ugotavljam, da je bil kralj Aleksander I. ubit samo zaradi tega, ker je bil stvaritelj ne samo narodnega in državnega edinstva Jugoslavije, marveč tudi edinstva vsega Balkana. Do tega zločina pa ne bi prišlo, če bi teroristov ne podpirala madžarska vlada. Kakšen položaj bi nastal v Evropi, če bi tudi druge države tolerirale vzdolž svojih meja, da slično, kakor na Janka pušti, teroristi izvajajo svojo akcijo na ozemlju sosednje države, kakor je to delala Madžarska proti Jugoslaviji.

Dr. Beneš je nato obširno obrazložil člen 10. pakta Društva narodov, ki nalaga članicam Društva narodov dolžnost, da spoštujejo nedotakljivost drugih držav. Toda Madžarska, ne samo da ni spoštovala, marveč je delala proti integriteti držav Male antante. Če bi se bilo to, kar se je zgodilo, zgodilo pred vojno, bi imeli danes že vojno. In tudi v bodoče, kadarkoli se bo kdorkoli dotaknil integritete Jugoslavije, Češkoslovaške ali Rumunije, bomo imeli vojno.

Jugoslavija je daleko od take namere in zato je prišla pred Društvo narodov. Prepričani smo, da se svet Društva narodov zaveda svoje dolžnosti in da bo temu primerno postopal. Zahtevamo pravico, zahtevamo zadoščenje ne samo prijateljski državi, marveč vseh svetov, ki se zgražajo nad tem, da se članica Društva narodov poslužuje terorizma za sredstvo svoje politike.

Govor dr. Beneša je napravil najgloblji vtis, tako po svoji jasnosti, kakor po svoji odločnosti.

Beneš uničujoče obračunava z Madžari

Tudi v zadevi ženevske pritožbe je Mala antanta eno — Prazni madžarski izgovori in pravi madžarski cilji — Oster apel na Društvo narodov

Zeneva, 8. novembra. r. Zadnji govornik na včerajšnji seji sveta DN je bil češkoslovaški zunanji minister dr. Edvard Beneš. Imel je velik govor, po tendenci in vsebini docela skladen z govorom jugoslovenskega zunanjega ministra. Njegov govor je znova potrdil, da države Male antante zares predstavljajo granitni blok, ki ga ne more nihče več razbiti.

Dr. Beneš je v začetku svojega govora izjavil, da ne mara odgovarjati na gotove izpade Tibora Eckhardta, dokler ne vidi pisnega odgovora madžarske vlade na jugoslovensko spomenico. Smatra pa za svojo dolžnost, da ponovno izjavi, da se Češkoslovaška v celoti pridružuje jugoslovenski obtožbi in to iz naslednjih razlogov:

1. Po pripravi teroristične akcije na Madžarskem in po marsejskem zločinu je češkoslovaška vlada dolžna storiti to zaradi sebe same in zaradi Društva narodov.

2. Dne 27. februarja 1934 je bil v Zenevi podpisan organizacijski statut Male antante, ki določa enoten nastop članice Male antante. Z madžarsko teroristično akcijo je ogrožen svetovni mir in mi ga moramo skupno braniti.

3. Po marsejskem zločinu se čuti ogroženo tudi Češkoslovaška. Teroristična akcija iz Madžarske je naperjena tudi proti njej.

V svojem nadaljnjem govoru je dr. Beneš izjavil med drugim:

Pri kriminalnem dejanju, ki se je že leta in leta pripravljalo na madžarskem ozemlju in ki je dovedlo do marsejskega atentata, češkoslovaška vlada nima samo pravice, marveč dolžnost, da v interesu Društva narodov in evropskega miru podpre jugoslovensko obtožbo, kajti v bistvu gre za mir Evrope. Ubit je bil kralj, velik kralj, ki je iskreno delal za mir. Ta veliki kralj je bil ubit skupno z ministrom, ki je prav tako vse svoje delovanje posvetil okrepitvi miru. Zato je jugoslovenska pritožba popolnoma na mestu in to toliko bolj, ker v vsem življenju pokojnega kralja Aleksandra ne najdemo niti enega dejanja, niti enega govora, ki bi bil naperjen proti Društvu narodov.

Ta veliki kralj je bil ubit od bande teroristov, ki so imeli izdelan za svojo zaroto točen načrt. Teroristi so se pripravljali na madžarskem ozemlju in so bili tam več let vse do konca septembra, to je do tih pred izvršitvijo marsejskega atentata. Od leta 1930. do 1934. je ta tolpa z madžarskega ozemlja vršila atentate in cilji vse te akcije je bil, da vznemirja stanje v Jugoslaviji. Terorizem, ki so ga izvajali, naj bi služil za dokaz, da je Jugoslavija v političnem in socialnem neredu ter da je treba izpremeniti meje in politične prilike v vsej Evropi. Madžarske oblasti so za vse to dobro vedele in dolžnost madžarske vlade kot članice Društva narodov bi bila, da to prepreči. Iz diplomatske korespondence med Beogradom in Budimpešto, ki jo je sedaj predložila jugoslovenska vlada, se jasno vidi, da so bile madžarske oblasti točno obveščene o ciljih in o delu teroristov. Vedele so, da nosijo teroristi celo svoje posebne uniforme, da se vežbajo v izvrševanju atentatov in slično. Kljub temu pa madžarske oblasti niso ničesar ukrenile. Iz te diplomatske korespondence izhaja, da so madžarske oblasti zares krive. Ne more biti nikogar, ki je iskren in pošten, da ne bi obsodil takega početja madžarske vlade.

Madžarska vlada se izgovarja, da je dovolila političnim emigrantom le azilsko zatočišče. Ta izgovor ne drži. Češkoslovaška vlada je vedno in bo vedno spoštovala pravo azila, toda ona se obenem zaveda svoje odgovornosti ter se briga za to, kaj ti emigranti delajo, in pazi, da ne zlorabljajo gostoljubja. Nikdar nismo sprejeli zločincev. Pri nas živi mnogo političnih emigrantov, Nemcev, Avstrijcev, Ausov in rugin, toda mi bi jih ne trpeli niti ene same minute, če bi se kdorkoli pritožil, da imajo ti emigranti kakršnekoli teroristične namene. Nedavno je bil tak primer, da je vlada neke države (misli Avstrijo) opozorila češkoslovaško vlado na gotovo krantanje njenih beguncev. Češkoslovaška vlada je takoj izdala potrebne ukrepe ter je prejela zato priznanje in zahvalo dotične države. Nemogoče je, da bi vlada v organizirani državi ne vedela, kaj delajo tujci, ki žive v njeni državi kot emigranti. Nemogoče je, da madžarska vlada ne bi vedela, kakšne cilje imajo ljudje na Janka Pušti, ki so pred očmi madžarskih oblasti izvajali ilegalno akcijo.

Madžarska vlada navaja v svoje opravilno notranje prilike v Jugoslaviji. Po večje ml., v kateri državi ni notranjih borb. Opravičevanje z notranjimi prilikami v drugi državi še ne reši Madžarske odgovornosti za marsejski zločin, ki je bil omogočen samo zaradi tega, ker so madžarske oblasti štitele teroriste. V centralni Evropi se razvija po vojni proces unifikacije v različnih državah, med njimi tudi v Jugoslaviji. Češkoslovaški in Rumuniji Ravno isti proces se je nekdat vršil v Franciji. Italiji in Nemčiji To je zakon zgodovine. Koliko stoletij je bilo treba, da sta Anglija in Francija dosegli svoje činstvo, a od nas se zahteva, da

ga dosežemo v 15 letih! Kaj mi zahtevamo od drugih? Nič drugega nego mir, da se moremo sami urediti. Akcija, ki se je vodila z Janka Pušte, je imela baš za cilj, da prepreči ta proces zedinjenja. Madžarski predsednik je dejal, da njegova država nima nikakih pretenzij na Hrvaškem. To je prazen izgovor. Enake namere goji Madžarska tudi glede Slovaške. Dejstvo je, da je ta, iz Madžarske organizirani revizionistični pokret docela tuj Hrvatom

Nočne konference

Ženevsko politično ozračje med petkovo in včerajšnjo sejo — Italijanska prizadevanja

Zeneva, 8. decembra. AA. Danes popoldne se je seja sveta Društva narodov začela v napetem ozračju. Vso ženevsko diplomatsko atmosfero karakterizirajo pisane ženevskih listov in hkratu tudi glasovi na hodnikih, ki so se včeraj slišali, ko se je začela razprava o udeležbi madžarskih oblasti pri marsejskem zločinu in pri drugih dejanjih zoper Jugoslavijo.

Politični razgovori, ki so se vršili v teku noči in danes dopoldne so do druge seje sveta Društva narodov, ki je bila posvečena posaarskemu vprašanju, so pokazali, da vsi pravilno razumejo stališče Madžarske kot izzivalno. To sodbno so potrdili ne samo mnogi delegati tujih držav, temveč tudi člani sveta, ki ne skrivajo impresije, da izvaja Madžarska celo nekako dilatorično taktiko s svojo spomenico, s čimer izdaja neke posebne cilje. Posebno novinarje je čudno dirnila madžarska igra z izročitvijo spomenice. Najprej so včeraj popoldne to spomenico z zanesljivostjo objeljavili novinarjem. Nato so rekli, da jo bodo izročili in razdelili novinarjem danes zjutraj. Popoldne, ko se je že začela seja sveta, se je pa izvedelo, da bo spomenica izročena šele pred konec seje same.

Takšno nastopanje Madžarske ustvarja v novinarskih in političnih krogih prepričanje, da gre tu za neko intrigo zoper temeljitost in naglo razpravo o vprašanjih, za katera gre.

Obenem pa mislijo, da je to tudi znak vpliva Italije, ki želi, da bi bila madžarska spomenica bolje sestavljena, kakor je bila prvotno, in da naj v vsem odgovarja teme-

lji dokumentaciji jugoslovenske spomenice. Nekateri vidijo v tem manevru zavlačevanje in dokaz tiste objestnosti, ki jo razodeva ves nastop madžarskega delegata Tiborja Eckhardta.

V tej smeri je zanimiv odmev, ki se izraza o vsem tem položaju, zlasti o včerajšnji debati, v današnjem ženevskem tisku. »Courrier de Geneve«, katoliški list, ki je drugače zelo naklonjen Madžarom, prinaša v današnji številki nadvse izbrano poročilo o včerajšnji seji, posebno o govoru jugoslovenskega zunanjega ministra. Nato popisuje francosko tezo in se zelo zavzema za Jugoslavijo.

Podobno piše tudi »Tribune de Geneve«, ki odkrito napada Madžarsko. Isti list tudi naglašava, da je pravočasna razdelitev govora jugoslovenskega zunanjega ministra Jevtića na včerajšnji seji vnovič pokazala, kako jugoslovenska vlada lojalno stremi po tem, da obvesti vse svetovne, kako veliko spoštovanje goji do največje mednarodne ustanove, pri kateri se je pritožila, in do svetovne javnosti.

V zavlačevanju Madžarov vidi list manever in vpliv Italije. List misli, da je Alois porabil vse svoj vpliv, da pregovori Kanyo in Eckhardta, naj bi madžarska spomenica pokazala več resnosti in stvarnosti. Sam govor madžarskega delegata je bil po sodbi tega lista zelo nesrečen. Na vse prepričujoče obtožbe jugoslovenske spomenice je Eckhardt odgovarjal le na splošno, ne da bi navajal dejanja.

V tem ozračju se je ob 16.45 začela popoldanska javna seja sveta DN.

Madžarska spomenica

izročena je bila šele včeraj popoldne in ponavlja samo stare, že znane fraze

Zeneva, 8. decembra. p. Tik pred koncem današnje seje sveta Društva narodov je bil izročen in objavljen madžarski odgovor na jugoslovensko pritožbo. Spomenica se pričinja s »kampanjo in insinuiranjima«, ki so nastale po marsejskem atentatu in skalele politično atmosfero, da so se pojavile nevarnosti za mir in normalne odnose med izvestnimi državami. Nato pojasnjuje, zakaj je »užaljena madžarska delegacija« zahtevala nujno proučitev jugoslovenske pritožbe, ki je bila naperjena proti »dobremu glasu in moralnemu edinstvu Madžarske«.

Madžarska delegacija, pravi spomenica dalje, smatra, da je jugoslovenska vlada brez potrebe ponovno iznesla ono vprašanje, o katerem je razpravljal svet Društva narodov že meseca junija in ki se je likvidiralo s sporazumom z dne 21. julija t. l. Zato smatra, da je to vprašanje (Janka pušta) zastarelo. Madžarska vlada je že 26. aprila izdala vse odredbe, da se z madžarskega teritorija odstranijo politični emigranti. Janka pušta ni bila nikako taborišče, marveč »skromna pristava«, na kateri je bivalo 30 do 40 emigrantov. Evakuacija Janka pušte je bila dejansko izvršena že meseca aprila. Agrarna ekspropriacija pa se je zaključila s 1. oktobrom.

Spomenica pravi dalje, da madžarske oblasti vršijo kontrolo nad emigranti, da po so jih slednji varali, da so ilegalno menjavali svoja bivališča in da so se sploh posluževali metod, ki so se jih naučili v Jugoslaviji. Spomenica omenja obsodbo Premca in obžaluje, da madžarskim oblastem ni uspela aretacija Mija Kralja, ki je bil obtožen obenem s Premcem. O Perčeviću pravi, da je bil spomlad zadnjic na Madžarskem.

V odgovoru na jugoslovensko pritožbo pravi spomenica naslednje: 1. Vsakdo, kdor je ilegalno prekršil mejo, je bil v interesu javne varnosti aretiran in je ostal v zaporu tako dolgo, dokler se ni ugotovilo, kdo je. 2. Nobena vojna niti civilna oblast se ni bavila s poučevanjem in vežbanjem teroristov na Janka Pušti 3. Madžarske oblasti nikoli niso dajale teroristom niti orožja niti streliva. Do njih so morali priti ilegalno. 4. Madžarske oblasti niso nikoli dajale materialnih podporn teroristom. »Krunac« se ni kovala na Madžarskem. 5. Prav tako se madžarski potni listi teroristom legalno niso izdajali. 6. Madžarska delegacija najener-

gičneje protestira proti obtožbi, da so madžarski oficirji pripravljali atentat.

Kar se tiče obtožbe, da so madžarske oblasti skozi štiri leta prejemale opozorila in note glede teroristov, da pa niso ničesar storile, je treba navesti, da je madžarska vlada smatrala te note kot oblačne politične intervencije. Zato se je od časa do časa tudi tako zakasnila s odgovori.

Ob zaključku pravi spomenica, da morile Kelemen - Kerin nikoli ni bival na Madžarskem, da zločin ni bil na Madžarskem niti organiziran niti izvršen ter da zaradi tega madžarska vlada zanj ne more biti odgovorna.

Mussolinijev načrt za okrepitev miru v Evropi

London, 8. decembra. d. »Star« je objavil zanimivo poročilo o novem Mussolinijevem načrtu za utrditev miru v Evropi. Mussolinijev načrt obsega: 1. Splošno nenapadalni pakt, ki naj bi ga podpisale vse evropske države. 2. Prohibitivni političnih spornih vprašanj med vsemi prizadetimi narodi. 3. Vrsto mednarodnih arbitražnih razsodišč, ki naj bi odločala v vseh sporih, ki bi nastali med poedinimi državami. 4. Klavzulo o gospodarskem sodelovanju evropskih držav. Kakor navaja »Star«, namerava Mussolini pokreniti obsežno diplomatsko akcijo za realizacijo svojega načrta, če bi propadel francoski načrt o vzhodnem Locarnu. V Rimu se nadejajo, da bodo Mussolinijev načrt sprejele Francija, Rusija, Nemčija in Poljska. Anglija in Amerika pa bi zavzeli ugodno stališče. Italija računa, da bi se v tem primeru znatno ojačila njena mednarodna pozicija pa tudi njena državna varnost.

Iz državne službe

Beograd, 8. decembra. p. V višjo skupino je napredoval načelnik železniške direkcije v Ljubljani, Vladimir Zakič. Premeščena sta višji kontrolor Pavel Ješe z Gorenjskega kolodvora k direkciji in nadzornik mostov Janko Lenčak iz Ljubljane k dolenski sekciji. Upokojen je Josip Magolič, glavni blagajnik podružnice Pošte hranilnice v Ljubljani. Premeščena je poštna uradnica Otilija Kambiž iz Ljubljane v Trebnje.

Gostinski odsek pri Zbornici za TOI

Izpolnjena stara zahteva gostilničarjev — Zbornica za TOI bo odslej štela 4 odseke in 58 članov

Beograd, 8. decembra. p. Minister trgovine in industrije g. Juraj Demetrović je danes podpisal odlok, s katerim postavljajo za člane novo osnovanega gostinskega odseka pri Zbornici za TOI v Ljubljani naslednji gospodje: Majcen Ciril, restavrativ v Ljubljani, Dolničar Makso, kavarnar v Ljubljani, Hafner Anton, gostilničar v Dvoru pri Škofiji Loki, Sušteršič Franc v Zapužah pri St. Vidu, Bučar Lavoslav, restavrativ v Kostanjevici na Dolenskem, Dolinšek Avgust, gostilničar v Hrastniku, Goričar Matija, restavrativ v Mozirju, Berlič Josip, restavrativ v Ptujju, Pojbič Karel, gostilničar v Dolnji Lendavi, Zemljič Fric, hotelir v Mariboru. Za namestnike so postavljeni: Zupančič Leopold, gostilničar v Ljubljani, Černe Jernej, hotelir v Ljubljani, Olip Pavel, restavrativ na Lescah pri Bledu, Skrij Ivan, gostilničar v Doljem Logatcu, Šega Leopold, gostilničar v Velikih Laščah, Šrihar Voiko, restavrativ v Litiji, Žumer Josip, hotelir v Celju, Retzer Franc, gostilničar pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Golenc Anton, gostilničar pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, Vežir Geza, gostilničar v Martjancih pri Murski Soboti.

Ustanovitev posebnega odseka za gostinstvo je fakultativno predvidena v § 23. uredbi o trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornicah od 3. avgusta 1932. Ta uredba določa, da se morajo obstoječe zbornice preustrojiti v smislu novih določb o njihovi sestavi, o področju in poslovanju. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je na svoji seji dne 7. aprila 1933. sprejela v smislu gornje uredbe nov zbornični statut, s katerim se ustanavlja nov odsek za gostinstvo in se ob enem število zborničnih svetnikov poveča od 48 na 56. Ta statut pa je bil na plenarni seji dne 22. marca t. l. spremljen v toliko, da se število članov go-

stinskega odseka poveča od 8 na 10, tako da bo štela zbornica 58 zborničnih svetnikov (po 16 v trgovskem, obrtnem in industrijskem in 10 v gostinskem odseku.)

Ustanovitev gostinskega odseka je bila že prej opetovano pokrenjena in predlagana. Skupina gostinskih obrti je po novem obrtnem zakonu zelo obsežna in obsega devet vrst obratov (hoteli, restavracije, prenočišča, gostilne, kavarne, penzije, bifeji, ljudske kuhinje in krčme), katerih število znaša na področju ljubljanske zbornice že sedaj nad 6000. Zato je povsem upravičeno, da šteje ta nov važen odsek zbornice deset članov. Ker izrazo gostinska podjetja za tujski promet izredno važno vlogo, bodo poverjena novemu odseku poleg vprašanj, ki se tičejo gostinskih obrti, tudi vsa vprašanja, ki se tičejo tujskega prometa, ki je že danes zelo važen vir dohodkov gospodarstva v dravski banovini, a njegov pomen še vedno narašča.

Zbornica za TOI v Ljubljani ima s ustanovitvijo gostinskega odseka skupaj štiri odseke, in sicer za trgovino, obrt in industrijo in gostinstvo. Bodoči predsednik gostinskega odseka bo prišel tudi v sestav zborničnega predsedništva, tako da bo ta važna panoga našega gospodarstva zastopana tudi v predsedništvu zbornice. Novi zbornični statut dajejo tudi gostinskemu odseku možnost, da se po svojih predstavnikih uveljavi in izživi v vsej iniciativnosti in stvarni borbenosti, ki je v skladu s splošnimi nalagami zbornice. V pogledu delokroga, kakor tudi možnosti zagotavljanja primernih kreditov za izvrševanje specialnih nalog odseka, je v statutu zbornice zajamčena široka avtonomija. Da pa je ustanovitev posebnega gostinskega odseka pri Zbornici za TOI v Ljubljani tudi za naše razmere oportuna in umestna, nam potrjujejo dobre izkušnje, ki so jih doslej imeli s takim odsekom v zagrebški zbornici, kjer obstoja gostinski odsek že dolgo vrsto let v slični sestavi in v sličnem odnošaju do zbornice, kakor sedaj pri nas.

Povratak kneza Pavla v Beograd

Beograd, 8. decembra. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle in Nj. Vis. kneginja Olga sta se danes ob 11 dopoldne pripeljala s svojim spremstvom v prestolnico. Z istim vlakom se je pripeljal tudi britanski poslanec na našem dvoru g. Henderson. Sprejemu so prisotvovali kraljeva namestnika dr. Stanković in dr. Perović, poslanik francoske republike na našem dvoru g. Naggiar, odpravnik poslov tukajšnjega britanskega poslanstva Cowan, predsednik kraljevske vlade Nikola Uzunović, namestnik zunanjega ministra in kmetijski minister dr. Kojić, notranji minister g. Lazić in prometni minister g. Kuzmanović. Knez Pavle in kneginja Olga sta se po sprejemnih pozdravih s svojim spremstvom odpeljala v dvorec na Dedinju.

Romanje na Oplenac

Topola, 8. decembra. V teku današnjega dne je prišlo na Oplenac okoli 2500 romarjev iz raznih krajev naše domovine. Zgodaj zjutraj je prišla delegacija 600 ljudi iz Osjeka z mestnim načelnikom Malinom na čelu. V delegaciji so bila zastopana vsa kulturna in človekoljubna društva, industrija, trgovina in obrt, ves občinski svet mesta Osjeka in mnogo drugih meščanov. Delegacija je prinesla s seboj zelo lep srebrn venec lovorjevih listov, okrašen z zlatim klasjem.

Uredniki »Jugoslovenske zastave« so prinesli s seboj piramido s podnožičem. Na vrhu piramide je jugoslovenska zastava na pol droga, podnožiče in ograja piramide sta napravljena iz slavonske hrastovine, v podnožiču pa je prst, izkopana v rojstnem kraju velikega vladike Strossmayerja.

200 kmetov in kmetič iz Doročeva je prineslo s seboj 10 kg težko svečo. Nato se je poklonilo pred grobom pokojnega kralja 40 članic Kola srbskih sester iz Skoplja, ki so prižgale več sveč in pobožno molile pred grobom velikega kralja.

Med drugim je prišlo danes na Oplenac tudi 60 delavcev in uradnikov zavoda za izdelavo vojaških oblek v Beogradu, pod vodstvom polkovnika Vilfana, upravnika delavnice, ki je položila na grob velik srebrn venec s srebrnimi emblemi, ki simbolizirajo delovanje zavoda in njegove izdelke.

Beograd, 8. decembra. p. Danes dopoldne je prišlo v Beograd na potu na Oplenac okrog 450 učiteljev in učiteljic iz dravske banovine. Zaradi železniške nezgode, ki se je pripetila blizu Rajje, kjer je skočila iz tira neka stara lokomotiva, učiteljska deputacija danes ni odšla na Oplenac, marveč je ostala v Beogradu ter se po poklonila na kraljevem grobu še le v ponedeljek. V Ljubljano se vrne še le v torek zjutraj.

Nemčija za pakt s Francijo in Poljsko

Pariz, 8. decembra. AA. Današnji »Journal« prinaša vest iz Berlina, po kateri se v nemških političnih krogih širijo glasovi, da namerava nemška vlada predlagati Franciji sklenitev pakta treh med Nemčijo, Francijo in Poljsko. Listi določajo, da bo morda v zvezi s tem Ribben trop konec prihodnjega tedna ponovno odpotoval v Pariz in sicer v družbi Hitlerjevega namestnika Rudolfa Hessa.

Nesreča naše jadrnice

Split, 8. decembra n. Tik pred luko Rab se je snoci potopila 45tonska jadrnica »Jelac«, ki je iz Italije pripeljala opeko. Posadka se je rešila. Danes so poskušali spraviti iz vode tudi ladjo.

Mednarodna posadka za Posarje

Zeneva, 8. decembra. AA. Ožji strokovni odbor, ki ga tvorijo predsednik posaarske vladne komisije britanski general Temperley, italijanski general Scanti ter glavni tajnik Društva narodov Avenol, je v svojem predlogu Društva narodov ugotovilo, da je treba za ohranitev reda v Posarju 4000 moč vojaštva tujih sil. Večji del oficirjev bo dala Velika Britanija in bodo zavzemali tudi višja poveljiška mesta. Mednarodno vojaštvo bodo tvorili poleg britanskih, italijanskih, švedskih in nizozemskih bataljoni.

Drzen vlom na Bledu

Bled, 6. decembra. Zadnje čase so se zopet zaželi množiti vlomi in razne tatvine po Gorenjskem. Na Miklavžev večer je bil izvršen na Bledu drzen vlom v stanovanje vdove gospe Vovkove na Milnem, ki ima trgovino in vinotoč blizu kraljevega dvora »Suvoborac«.

Bilo je okrog 20. Gospa je zakurila peč v spalnici. Nato je šla v kuhinjo, kjer je, kakor običajno, kramljala s svojo služkinjo in še z nekaterimi drugimi gosti. Čez nekoliko časa je šla spet v spalnico naložiti v peč. Toda presenečena obstane, ko zapazi odprto okno in odprto omaro. Takoj se ji je zdelo, da ni nekaj v redu. Ko je pregledovala odprto omaro, je videla, da ji je tak ukradel ves denar, to je okrog 6000 Din in samokres, ki se je tudi nahajal tam.

Drzni vlomilec je bil pristaval med tem časom, ko je bila gospa v kuhinji, lestev k oknu, izrezal šipo in odprl s lahkoto okno, skozi katero se je vtihtopil v stanovanje. V zraven stoječi omarji pa je imela gospa shranjenih še okrog 25.000 Din, katerih pa k sreči ni zavohal. Drugih stvari se vlomilec ni dotaknil, ker je imel najbrž premalo časa na razpolago. Gospa, ki je ravno obhajala obletnico moževe smrti, je vsa v strahu še isti večer obvestila orožnike o vladnem, ki pridno poizvedujejo za vlomilecem. Sodijo, da ne more biti od daleč.

Aretacija nevarnega vlomilca

Novo mesto, 8. decembra. Kakor smo že poročali, se je varnostnim organom posrečilo po nesrečenem vladnem v žužemersko posojilnico razkrinkati nevarno vlomilsko tolpo, ki sta ji načelovala nedavno prijeto Jože Stangelj in pa od orožnikov na begu ustreljeni Janez Mrvar, do čim se je znal tretji član te troperske vlomilske detelje, 29-letni mesarski pomočnik Anton Zabkar, doma iz Poduljce pri Raki, srez Krško doslej spretno skrivati. Zabkar je izvršil večero drznih vlovov na Hrvaškem, zasledovala ga je tudi zagrebška policija, a znal se je tako spretno izmikati, da ga ni nihče mogel prijeti. Nihče si tudi pač ni mogel misliti, da se za visokim, lepim in močnim moškim, ki je bil tudi vedno čedno obločen, skriva vlomilec, ki je bil strah in trepet ne samo Dolenjske, temveč tudi Hrvatske. Nedavno so ga sicer orožniki prijeli blizu Rake, a ušel jim je iz preventivnega zapore z verigami vred.

Danes pa je prišel Zabkar nepričakovano v Novo mesto, kjer je vstopil v neki hotel. Bil je pravkar pri jedi in zalival se je z rujnim vincom, ko sta nepričakovano vstopila orožniški narednik Rutar in orožniški kaplar Čenčič. Vlomilec je bil tako osupel, da ni imel časa misliti na beg. Po aretaciji ga so peljali na orožniško postajo, kjer so ga takoj zasiljali. Zabkar ni priznal niti vloga na Raki niti pri St. Jerneju, ki jih je osumljen. Pri njem so našli 1200 Din, imel je pa s seboj tudi kolo števil. 94.965/1, ki ga je najbrž ukradel.

Danes okrog 2 je bil izvršen vlom v Prekopi pri St. Jerneju v Kirnovu trgovino, kjer je vlomilec odnesel za 1000 Din tobačnih izdelkov in 500 Din gotovine.

Naši kraji in ljudje

Za izboljšanje brezposelnega skrbstva

Pol milijona brezposelnih, 10 milijonov podpor — Podporna doba zvišana na 4—20 tednov, podpora 5—15 Din

Ljubljana, 9. decembra. V četrtletju in petek je imel v Zagrebu osrednji odbor javne borze dela redno sejo, na katero so se zbrali zastopniki naših uradnih posredovalnic za delo iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Splita, Sarajeva in Novoga Sada, da ukrepajo o nekaterih perečih vprašanjih naše praktične socialne politike. Ljubljanski borzo dela sta zastopala narodni poslanec Krejčí kot zastopnik delodajalcev in na centralni tajnik Splošne delavske strokovne zveze Jakomin kot zastopnik delojemalcev. G. Jakomin nam je dal na razpolago o obče zanimivih sklepih te seje naslednje poročilo:

Predsednik osrednjega odbora dr. Krmpotić iz Beograda, ki je tudi vodil zasedanje, je predložil obširno in izčrpano poročilo o splošnem gospodarskem stanju v svetu in pri nas, nato pa je podrobno navajal številke o gibanju brezposelnosti v naši državi. V prvih devetih mesecih tekočega leta se je borzam dela v Jugoslaviji nanovo priglasiilo 237.592 brezposelnih delavcev in nameščenecv, izmed katerih je bilo 95.551 oženjenih, 142.041 pa neozjenjenih. Družinski očetje, ki so se prijavili, so imeli ob enem 166.309 nepreskrbljenih otrok, tako da lahko rečemo, da je v tem času iskalo dela in kruha okrog pol milijona ljudi. V dravski banovini navaja statistika 25.045 brezposelnih, in čeprav beležijo vardarska, dunavska in savska banovina večje številke, vendarle drži, da je brezposelnost v Sloveniji najbolj pereča. Našim borzom dela se namreč priglasijo skoraj izključno samo industrijski delavci, medtem ko borze v ostalih banovinah vodijo v svojih statistikah tudi mnogo delavcev, ki prihajajo neposredno s kmetov. O tem vprašanju se je vohče precej razpravljalo na seji in se je zlasti narodni poslanec Krejčí odločno zavzel za to, naj industrije zaposlujejo samo delavstvo, ki je že po tradiciji udomačeno v industrijskem obratu, in da naj se dotok brezposelnega delavskega elementa z vasi v mesto zavre. Zanimivi so tudi podatki o tem, kako se giblje brezposelnost po starostnih dobah. Največji odstotek tvori ravno najmlajši delavci v starosti 15 do 25 let, katerih je prijavljenih v državi nad 90.000, nato pa letniki 26 do 35, ki jih je samo za par sto manj. Te številke naravnost kriče o socialni tragediji, ki jo preživljajo v prvi vrsti ljudje v najlepših, najbolj delovnih letih. Zlastno slika našega starostnega zavarovanja pa nam daje dejstvo, da je med brezposelnimi iskalo dela na borzah tudi 139 starcev, starih nad 75 let.

Kako je v tej dobi krize od leta do leta rasla brezposelnost in z njo bremena naše socialne politike, nam najbolj zgornjo priča ugotovitev, da so borze dela v državi izdale leta 1930 še samo 3 in pol milijona Din za podpore brezposelnim, lani že 10 in pol milijona, letos pa že samo v prvih devetih mesecih skoraj 9 in pol milijona. Podpiranih je bilo leta 1930 še samo 45.494, lani že 168.300, letos pa 107.468 oseb. Delavski zastopniki so naglašali potrebo, da bi morale naše javne borze dela posvetiti večjo pozornost iskanju dela. Leta 1930 je bilo n. pr. izvršenih še 45.072 delovnih posredovanj, od januarja do oktobra letos, ko je šlo 254.125 brezposelnih skozi borzo dela, pa samo 22.358 posredovanj. Spričo ogromne brezposelnosti in izredno težkega položaja brezposelnih je na predlog delavskih zastopnikov sklenil osrednji odbor intervenirati na odločujočih mestih, da ministrstvo za socialno politiko po inspekcijah dela poostri kontrolo o izvajanju 8-urnega delovnika, da se izda k obrtnemu zakonu pravilnik, ki bo omeil število vajencev v obrtniških obratih — zlasti na jugu se je udomačil običaj, da obratujejo mojstri skoraj s samimi vajenci, ki jih po opravljanju izpitov potem redno odpuščajo —, da se v občinskih in banovinskih proračunih določijo potrebna sredstva za podpiranje brezposelnih in za javna dela in da se z zakonom določijo minimalne mezde za vse posamezne vrste dela. Prav tako bo osrednji odbor javne borze dela skušal doseči, da tudi država sprejme v svoj proračun redno postavko 20 milijonov Din za te namene. Predlog je bil v celoti soglasno sprejet.

V celoti razpolagajo naše pokrajinske javne borze dela s premoženjem 42.530.302 Din, od katerega odpade 14.371.916 Din na rezervni fond, 8.372.267 na sklad za podeljevanje cenenih posojil za javne gradbe, na sklad za posredovanje dela pa 19.786.109

Din. Poleg tega je borza dela doslej izdala že posojil v znesku 32.668.055 Din. Letošnji proračun predvideva 16.003.738 Din izdatkov, od česar odpade ena tretjina na upravne stroške, ostali dve tretjini pa na podporo. Na predlog delavskih zastopnikov je bil sprejet tudi sklep, da smejo borze dela sredstva za podpore črpati tudi iz svojih rezervnih skladov, če so v proračunu določene vsote premajhne. Javna borza dela v Beogradu prejme od proračuna 3.549.274 Din, v Zagrebu 4.235.914 Din, v Ljubljani pa 2.512.171 Din.

Predsedstvo je stavilo seji tudi predlog, da naj se z ozirom na velike potrebe in majhna sredstva podpore brezposelnih regulirajo tako, da bi imel v bodoče pravico do podpote samo delavec, ki je bil v enem letu zaposlen najmanj 40 tednov in je ta čas plačeval okrognemu uradu prispevek za borzo dela, zato pa bi se podpore v splošnem zvišale in bi se tudi doba podpiranja

znatno podaljšala. Doslej so se podpore podeljevale največ do 6 tednov in so pavšalno znašale 10 Din dnevno, delavec pa je imel pravico do nje že, če je bil le 4 mesece v enem letu zaposlen. Po novem bi se podporna doba podaljšala na 40 tednov, podpora pa bi znašala v I.—5. mezdnem razredu 5 Din na dan, v 6.—9. m. r. 10, v 10.—11. m. r. 12 in v 12. m. r. 15 Din. Delavski zastopniki pa tega predloga niso osvojili, ker je 40-tedenska karenčna doba pri današnjih bednih razmerah, ko so zaposlitve po navadi zelo kratkotrajne, predloga. Zato so zahtevali, naj postane brezposelni delavec upravičen do podpore že po 4 zaposlenih mesecih na leto, podporna doba pa naj se giblje od 4 do 20 tednov. Na koncu je bil v smislu predloga delavskih zastopnikov sprejet kompromisni sklep, da se bodo prvih 6 tednov izplačevale brezposelnim redne podpore iz rednih proračunskih sredstev, po 6 tednih pa bodo tiste borze dela, ki razpolagajo z denarnimi rezervami, svoje brezposelne podpirale iz tih sredstev. Ta sklep se bo začel izvajati takoj, ko bo minister za socialno politiko izdal o tem zakonito naredbo.

Minister za socialno politiko je med drugim dovolil, da prejmejo borze dela tudi 5% od dohodkov državnega sklada za javne borze dela za brezposelne podpore. V prvem polletju 1934 so dohodki javnih borz dela v državi znašali 10.349.348 Din.

Danes zadnji dan obrtniškega tedna

Jutri bo razprodaja razstavljenih predmetov

Ljubljana, 8. decembra.

V petek popoldne in na praznik dopoldne so vajenci in vajeke pobirali po mestu prostovoljne prispevke, namenjene za božično obdarovanje najsiromašnejše obrtniške mladine. Čeprav ljudje v današnjih časih nič kaj radi ne gledajo podobnih zbiralnih akcij, so Ljubljanci v razumevanju plemenitega namena vendarle dovolj ljubezljivo sprejeli te mlade nabiralec in zlasti preprosti ljudje so radi spustili kak novc v puščico. Včeraj je zbirka dosegla 2614 Din, danes pa so nabrali še 2847 Din. Polovica nabrane vsote pojde za gojence Rokodelskega doma, polovica pa za gojence Vajenskega doma v Lipičevi ulici.

Obrtniški sejem na Mestnem trgu bo odprt samo še čez nedeljo, v ponedeljek pa bodo razstavljalci priredili razprodajo razstavljenega blaga, nakar se posebej opozarjamo javnost — saj je vsaka stvar, ki smo jo videli na tem zanimivem sejmu, nadvse pripravna za predbožični čas, ko si vsi želimo lepih in dobrih darov.

Mož s krivimi kovanci

Na praznik je bil obrtniški sejem deležen spet precej živahnega obiska, in kakor nam poročajo, si ga je že do srede popoldneva ogledalo do 700 ljudi. V celoti je

obiskalo razstavo v enem tednu okrog 5000 gostov. Sredi razgibanega prometa so razstavljalci doživeli tudi majhno senzacijo. Popoldne je prišlo na sejem tudi več preprostitih ljudi z dežele in eden izmed njih je plačal vstopnino, ki znaša 2 Din, s kovačem. Gospa pri blagajni mu je vrnila drobiž, pozneje pa je opazila, da kovanec malo čudno sumi med drugim denarjem. Po topeu, plučevinastem zvoku je takoj spoznala, da je denar ponarejen, pa tudi grb sredi orla je bil slabo reproduciran. Službujoči stražnik, ki so ga poklicali, je na Mestnem trgu ustavil nekaj sumljivih ljudi, a iskanje nadaljnjih ponarejenih kovancev je ostalo brez uspeha. Policija pa je že na sledi za možem, ki je prinesel v Ljubljano krivi denar.

Vsakdo zadovoljen!

Pridite, izberite pri nas blago za oblačila za jesen in zimo. Prav zadovoljni boste z veliko izbero oblek, povrnikov in suknj ter z nizkimi cenami.

Drago Schwab, Ljubljana,

Aleksandrova cesta.

Mizerija soboške osnovne šole

Na pomlad bodo menda le začeli graditi

Murska Sobota, 8. decembra.

Gotovo ni bolj pereča vprašanja v soboškem občinskem gospodarstvu, kakor vprašanje zgraditve novega poslopja narodne šole. Vprašanje je že staro, takoj po osvoboditvi Prekmurja se je načelo, ko je poslopje osnovne šole postalo pretesno zaradi silnega narasta učencev po razpustitvi verskih šol. Kar je bilo prej razdeljeno v treh poslopih, se je moralo namestiti v enem. Poleg tega pa je procentuelni narašček učencev vsako leto večji, a prostori so

vpliva na učence v tesnih prostorih, je pač vsaka beseda odveč. Na vsaki večji šoli so posebni prostori za učila itd. Tu jih primanjkuje. V že itak tesnih in nezdruhljivih prostorih so še nameščene različne omare, ki ustvarjajo vtis še večje mračnosti.

Razumljivo, da v takih nehygieničnih prostorih ne trpi samo zdravje učencev se mladine, ki ji je usojeno, da mora preživeti večji del dneva v šolskih klopih, temveč trpi tudi vsaj pouk. Ako bi vzeli v pretres zahteve moderne pedagogike, vse njene zahteve, vse njen način in pot do podajanja učne snovi, bi bila pač največja ironija, govoriti o tem, če bi imel v mislih poslopje narodne šole v Murski Soboti...

Nad 50 učencev v tesni sobi! Okna so vedno zaprta, saj je poslopje pritičeno in mimo pelje glavna ulica. Ze po dveh urah, posebno v zimskem času, se zrak zgosti in mlade glave se trudno in brezbržno nagibajo nad knjigami in zvezki... In uspeh? In zdravje?... Komaj zapustijo razrede višji oddelki, že se vsujejo najmlajši skozi vrata za popoldanski pouk. V pokvarjenem zraku bledijo lica onih, ki so šele pred meseci prvič prestopili šolski prag. In ob večerih zopet polnijo razrede obrtni vajenci. Cel grogotok... Več kričevih dejstev pa res ni treba, da bi pričevala o nujnosti zgraditve novega poslopja. Vsako odlašanje v tem vprašanju bi bilo zločin nad našo mladino, ki si pač z ničemer ni zaslužila, da se ji tako sistematično izpodkopa zdravje. Drugod se ji posveča vsa skrb, pri nas pa smo postavili to vprašanje ob stran, kakor bi se tikalo kake regulacije ceste...

ostali vsako leto isti. Le šest učilnic je na razpolago in v teh je nameščenih 14 učencev, v vsakem pa povprečno nad 50 učencev. Prostori so nehygienični, ker so mnogo trpeli zaradi zadnje katastrofalne poplave. Kljub temu, da se vsako leto popravljajo in belijo, so ponekod zidovi vlažni. Kako to

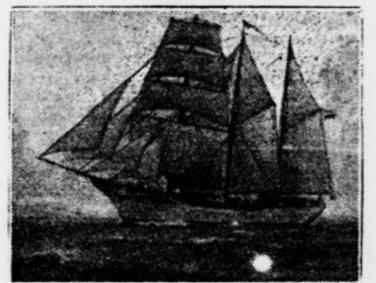
Rečejo, da je sedanje stoletje vek vzgoje in mladine. Kdor pogleda šolske razmere pri nas, bo temu odločno oporekal.

Nihče ne trdi, da se dosedaj ni skušalo ničesar napraviti, da bi se temu nedostatku opomoglo. Mislimo le, da je vseh neštevilnih komisij, anket, posvetovanj, predlogov, ugibanj, načrtov in vsega drugega bilo že dovolj, saj vse to datira že iz l. 1920. Nekoč so baje že bili tik pred tem, da bi začeli zidati... In tudi denar je bil baje že na razpolago. Pa je enemu izmed gospodov šinila spet nova misel v glavo glede zgraditve, in to misel so tako dolgo reševali, da jim je samo ta še ostala, kredit je namreč med tem zapadel, stoterim otrokom pa so naprej belile obrabi in vzbujali skrb staršev. Tragična ironija! To vse zaradi enega, ki je hotel biti iznajdljiv.

Ali kakor kažejo vsi znaki, smo se glede šolskega vprašanja slednjič vendar že premaknili z mesta. Prav prepričevalno se vzdržujejo vesti, da bodo začeli baje že prihodnjo pomlad graditi. Prostor je že določen ter je prav primeren za šolo. Dovršene so tudi že idejne skice, ki jih je zasnoval g. arhitekt Novak. Predvidena šola bi bila impozantna zgradba za naš kraj, tako glede notranje ureditve kakor tudi glede zunanosti. A že se pojavljajo pomisleki, češ: stroški so veliki in naj se zgradi le najpotrebnejše. Zgraditev v etapah pa se še nikdar ni obnesla. Da bi šolo zidali v kakšnih deset do dvajsetletnih presledkih, je najmanj priporočljivo. Saj s tem bi se odpravil le en nedostatek — nehygieničnost, dočim bi prenapolnjenost še ostala. Šolsko vprašanje pa je pri nas tako kočljivo, da ne zadostuje počasno zdravljenje, marveč kirurški nož. Vsaka prevelika štednja v tem pogledu je v škodo nas samih. Zločin nad mladino bo padel nazaj na naše glave. Toliko v premislek njim, ki so poklicani za to, da rešijo ta kulturni nedostatek Murske Sobotne.

Šolska ladja »Jadran« potuje v Ameriko

Po novem letu nastopi šolska ladja »Jadran« svoje prvo veliko potovanje, in sicer v Južno in eventualno tudi v Severno Ameriko. To moderno šolsko ladjo je, kakor znano, poklonila Jadranska straža naši

vojni mornarici. Ladja »Jadran« je bila zgrajena v Hamburgu in služi že preko leto dni svojemu namenu. Enkrat je že dalje časa potovala po Sredozemskem morju, potovanja v Ameriko pa se bodo udeležili kadeti mornariške akademije v Dubrovniku. Ladja bo obiskala vsa večja ameriška pristanišča in ji bodo naši rojaki v Ameriki priredili lepe sprejeme. Če ne bo mogla obiskati tudi Severne Amerike, se bo vrnila domov preko Panamskega kanala.

Na razstavi jaslic

Ljubljana, 8. decembra.

Društvo Atena je dopolne brez kakšnih uradnih ceremonij otvorilo v Jakopičevem paviljonu lepo in okusno aranžirano razstavo božičnih jaslic. Zanimanje je bilo od vsega početka prav živahno in že v teku prvega dne si je prireditev ogledalo mnogo občinstva, saj pa je smisel za kulturo domačnosti in v naši javnosti v resnici globoko ukoreninjen. Prirediteljice so zbrale na tej razstavi najboljše, kar hranijo naši zasebniki, cerkve in samostani v tej svojevrstni panogi praktične upodabljajoče umetnosti, in so z bogatim gradivom napolnile tri velike prostore paviljona.

Ozadje srednje dvorane zavzemajo velike jaslice iz Zeleznikov iz l. 1875, ki jih je izdelal mojster Stefan Šubic. Poleg nekaterih drugih Jezuskih domov pa je razstavljeno tu mnogo stare in moderne plastike, reliefov in slik o dogodkih okrog božiča. Posebne pozornosti je vreden relief sv. Treh kraljev iz l. 1584, iz znamenite Sadnikarjeve zbirke v Kamniku in pa del gotških jaslic iz druge polovice 15. stoletja. Rešitev, kako naj si človek postavlja jaslice v kotičku modernega doma, podajata prav okusno in efektivno Mara in Tone Kralj. Kipar Pengov razstavlja zanimivo skupinsko skulpturo »Družina«, last knezoškofa dr. Rožmana, Dana Pajničeva pa nekaj aktualne in prav lepe keramike. Zastopane so vohče vse tehnike dela od slike do rezbarije in od izdelka v vosku, bakru, svincu, terakoti. Bogato je zastopano po svojih

skrbno dovršenih izdelkih škofjelofski samostan. Maksim Gaspari pa je razstavil prav lepe, domačnostne jaslice v slovenskem kmečkem slogu.

V stranskih dvoranah vzbujajo med drugim pozornost velike jaslice iz šentjakobske in trnovske cerkve. Poleg nekaterih samouških del predstavljajo redko dragoceno jaslice, ki jih je napravil Matevž Langus, mnogo občudovanja pa vzbujajo tudi starinske grafike iz bogate zbirke gosp. Wintra. Posebnost so skoraj mikroskopske jaslice, napravljene iz enega kosa, spravljene v majhni broši. Vohče je razstava lep, vesel kulturni dogodek in je vredna pozornosti tudi zavoljo tega, ker je Atena prebete namenila za podpiranje svojih humanitarnih ustanov.

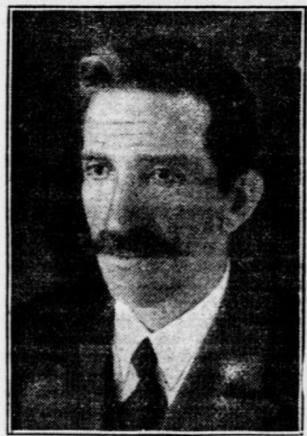
Bolne žene dosežejo z uporabo naravnih »Franz Josefovih« grenčice neovirano lahko iztrebljenje črevesa, kar čisto učinkuje izvanredno dobrodejno na obolele organe. Ustvaritelji klasičnih učnih knjig za ženske bolezni pišejo, da so ugodno učinkovanje »Franz Josefovih« vode, ugotovili z lastnimi preiskavanji. »Franz Josefov« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Pomembno kulturno slavje Metohije

Peč, 4. decembra.

V starodavni Peči smo v nedeljo blagoslovili moderno poslopje gimnazije. Slavnostno so prisostvovali zastopniki Nj. Vel. kralja, patrijarha, prosvetnega ministrstva, uprave zetske banovine in mnogih kulturnih društev iz Metohije. Posvetitev velikega modernega srednješolskega poslopja je velik dogodek za zetsko banovino, zlasti pa za romantično Metohijo. Istočasno pa je to slavje tudi sijajen primer požrtvovalnosti in kulturne vneme prebivalstva. Pred sedmimi leti je prosvetna oblast ukinila v Peči višje razrede gimnazije, ker ni bilo nikjer za nje primernih prostorov. Takoj po ukinutvi višjih razredov pa je bila uvedena v Peči širokopotezna akcija, da bi si ljudstvo s lastnimi močmi zgradilo svoje prosvetno središče. Kolo srbskih sester in druge narodne organizacije so se podale vneto na delo in najširši okoliš Peči je bil v kratkem času ves zavzet za zgradbo moderne gimnazijskega poslopja. Pri tej akciji se je najuspešnejše in najpožrtvovalnejše udeleževalo ravnatelj gimnazije prof. Jojić, ki se je sploh ves posvetil kulturnemu napredu Metohije. Prebivalstvo je prispevalo k graditvi šolskega poslopja toliko materiala in denarnih sredstev, da bi bilo naslojed iz prostovoljnih prispevkov mogoče zgraditi šolsko poslopje. V priznanje tolike požrtvovalnosti pa je naklonila izdatno pomoč tudi uprava zetske banovine, in tako je delo naglo napredovalo.

Pri posvetitvi moderne dvonadstropne šolskega poslopja so bili izrečeni lepi govori, polni priznanja požrtvovalnemu in za kulturne ustanove tako zavzetemu prebivalstvu. Najsrečnejši udeleženec te

Ravnatelj gimnazije v Peči prof. Velimir Jojić

proslave je bil gotovo zaslužni profesor Velimir Jojić, ko je videl izpolnjeno svojo davno željo na področju, ki je predstavljalo v prvih letih naše narodne svobode še tako trdo prosvetno ledino. Na tem področju se ravnatelj Jojić udeležuje najuspešnejše že mnogo let, pridobil pa si je velike zasluge tudi izven šole, ko je v Metohiji odkril že mnogo dragocenih spomenikov srednjeveške srbske kulture.

Čitajte tedensko revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

KULTURNI PREGLED

Ob Tesnièreovi Ruski slovnici za Francoze

Spomnili 1922 sta me dva rojaka, bivša lesna trgovca Ba & Be, povabila, da bi jima tolmačil želje dveh francoskih prekupcev, ki pa sta se — oče in sin — razbuhila za navdušena Katalonca. Dogovor za dobavo hlodov smo spisali po špansko in slovensko. Dva tedna po slovesu mi pride iz Barcelone pismo, kjer moj Sistiach v skrbnih vprašuje, kaj je s pošiljko: »Menil sem, da imam v Ljubljani opraviti s poštnjaki, ne pa z ljudmi nemške pasme (gente de raza alemana), ki štejejo pogodbo za krpo počekane papirja...«

Hoteč oprati ta madež, sem žrtvoval celo popoldne: čital sem brez besednjaka neko katalonsko dramo ter podčrtaval prikladne rečenice. Z njimi sem skrpuval nekak »centon« v katalonsčini, ne da bi se bil kdaj le za trenutek ukvarjal s to romansko govorico

mladi Sistiach iz Guinardója. Toda naslednjo Veliko noč me obišče Jon Sistiach s svojo ženo. Ko je ta izlila name celo ploho naglanih besed, ji rečem v Lafontaineovi materinščini: »Gospa, niti ene besedice nisem razbral. Prosim, govori te z menoj po francosko, kvečjemu po špansko, to pa počasi.« Silno je ostrmelá, češ: »Kako to? Vi lepše pišete katalonski kakor kdorkoli v naši družini, ki je vneta za svoj jezik. Nemara ste nasprotni našemu stremljenju po neodvisnosti?« Nisem ji mogel dopovedati, da človek včasih kaj jezik le z očmi razume, ne pa tudi s sluhom. In hladno smo se razšli za vselej.

»Da pride človek celo s slovensčino dalje ko z nemščino, je pisec teh vrstic spoznal pred nekaj leti v Parizu — poročá dr. Brežnik v Pohodu 15. 9. 34 —. Predstavljeno so mi bili 3 japonski profesorji, z obžalovanju pripomelo, da ne znajo nobenega evropskega jezika. Ko pa Japonci čujejo besedo Jugoslavija, začnejo takoj govoriti rusko. Govorili so prav dobro. In tako je Slovenec govoril slovensko, Japonci pa rusko in smo se v velikansko začudenje navzoče družbe prav dolgo menili in dobobra sporazumeli...«

Z Niponci je teklo gladko menda zato, ker so ruščino izrekli po vsej priliki »kakti

na pismo«; z rojenim Moskalom bi bilo šlo nemara težje. »Kakti na pismo« velja tudi za me, ko sem ob koncu svoje gimnazije predelal Hostnika in bral nekaj ruskih izvirnikov. Na univerzi pa sem si nabavil nekatere učbenike iz Göschenove zbirke ter ugotovil, kako daleč sem od pristne narodne izreke.

To mi je rojilo po glavi, ko sem dober mesec dni brskal po novem priručniku za ruski jezik. Sicer so letos na kongresu dramatikov v Rimu dopustili Gogoljevo materinščino kot mednarodno običilo (»Jutro« 16. X. 34), vendar obilica njenih oblik, posebno pa nestalni, zahotani poudarek bosta še nadalje plašila tuje. Saj z mestom akcenta se izraz v izreki tako pretvori, da ga ni spoznati. Zato trdi g. T. po pravici: »Beseda, pri kateri ne veš naglasiti, je ne-rabna (35). Redukcija utegne ugonobiti po več glasov, kakor v angleščini: »zdrávrstvuj-tex se slihi »zdráste«, »takim obzrom« pa »akim = obzrom«, torej s t. v. soglasnim r. kakršnega poznamo, ne da bi ga pisali razni narodi: Albanci, Indci, Nemci (du stol-perst: štólpst). Romuni (barbatul), Portugalski (percebimento) itd. Profesor Strabourskega vseučilišča je skrbno zaznamoval akcent. celo dvojno možnost, n. pr. kládbišče ali kladbíšče (pokopališče), med-

Lucien Tesnière, Petite Grammaire russe. Pariz, H. Didier, 4 Rue de la Sorbonne, 1934; frs 37,50.

tem ko navaja Makarov (Rusko-franc. slovar, S. Peterburg, 1899) samo paroksiton. Gibljivost akcenta ti pokaže zgled: býlá, býlo, né bylo. Skočil je nazadnje celo z besede, na nikalnico, kakor v mojem rod-nem narečju pri vzliku: Bogóndaj!

Poudarja se en zlog: vysokoprevoshoditelstvo (ekselencela), blagopriétstvovát' (bogosprijeti), nabéreznaia (nabrežje), gromkogovoritel' (zvočnik), a pri Puškinovih verzih je g. T. naredil izjemo zaradi skandiranja (156).

Pričujoča slovnica je zgrajena po novih načelih, ki naj jih prereštevajo strokovna glasila. Mimogrede sem namignil na nje v »Zisu« 29. 7. 34. Vadnica to ni, pač pa je prav pregledno urejen hram, da ne rečem muzej, ruskega oblikoslovja in skladnje.

Ob prebiranju okusno opremljenega dela so mi vse ču uhajale misli na sorodnosti v naši govorici, n. pr. akanje, gorški g (7), ob Kremliju (9) pa na koroško trdnjavo, ob kateri je narod pel:

Oj ti preljuba Kremljica, ki si naša zabanica

Na str 10 se mi zdi presplošna trditve, kakor da je ruščina — po takem vsi Slovani — dobila od Grkov vzorce za sestavljanje besed Gre le za posamezne skovanke. Pri izposojenki rynek (trg) je nemščina vzela pomen iz poljščine: Ring, Marktplatz, slawisch Rynek. (Dr. R. Kleinpaul,

Das Fremdwort im Deutschen. Leipzig, 1910.)

Ruski glas h se tolmači z uvularnim r (20). Enako me je presenetilo, ko je Slovenec Eber iz Argentine govoril španski dvojni rr ko rž! V našo črkarsko pravdo zadnjih mesecev sodi pripomnja: L se ne govori v besedi solnce (27). Pravapsna reforma, ki jo je 1917 uvedel Lunačarski, je zatrla trdi nemi znak (170). Ta je požiral državo po 4 milijone rubljev na leto, zavzemajoč 1/10 stavka, kakor posnemam iz Bernekerjeve Russische Grammatik, 1911.

Ako je Rusom dobro le z t', bi bili tudi mi lahko naslednjeji in pisali lezti, grizti (31, 38). Rodilnik s u d e b (39) mi je priklicaval v spomin, kako težko, skoraj nemogoče je pripraviti do veljave obliko s o d e b pri naših korektorjih. Rodilnik ž. os. zaimka edn. je j ó (58 in 170) ima po naših narečjih vzporednico j o (nam. je). Kakor ruski m j a k o n k i j ima moje narečje k v me-kák, g v lugák.

Str 86 nudi filološki cvetec: ja est', m y est', t. j. jaz sem, mi smo. Pri ž u ž - z a t' (94) mi je živela naša soznančica: žužeti; pri predlogu o t, o t o (97) naši ostanki: otrok otidem otrobi oteti. Ruski brosiť ali brosať prikljče v spomin naš brusiti, zabrusiti (metati, zagnati); snegir (105) pa naš slegr ali snegur, bormotať enak Strekljev glagol; bol-tať je v potokem dialektu tabláti; ruški pogajnik (169) je enak gorenjskemu. Pri

SINOČNA PREMIERA JE POKAZALA, da je velefilm TARZAN IN NJEGOVA DRUŽICA

največja senzacija za staro in mlado FILM JE REMEKDELO KINEMATOGRAFIJE. Poleg zveri sta JOHNNY WEISSMÜLLER kot plavalec in akrobata pod vodo MAUREN O'SULLIVEN največja senzacija. Polnolnoma novo. Divne scene. Ne zamudite prilike. ELITNI KINO MATICA

Domače vesti

Bivši francoski bojevniki bodo obiskali grob kralja Aleksandra. Po dogovoru z našimi organizacijami udeležencev svetovne vojne in invalidov bo velika deputacija francoskih bojevnikov konec t. m. romala na Oplenec ter se poklonila spomenu kralja Aleksandra. To potovanje bo organizirano pod pokroviteljstvom mnogih francoskih patriotičnih združenj, v prvi vrsti pa od nekdanjih bojevnikov vzhodne fronte in od federalne bojevnikiške zveze. Velika delegacija bo odpotovala iz Pariza 29. t. m. preko Benetk in Trsta. V Ljubljani bo prebila noč 30. t. m., potem pa nadaljevala svojo pot. V Beogradu in Zagrebu se bo ustavila na povratku, domov pa se bo vrnila spet preko Trsta.

Časnikarski jubilej Timoške krajine. Danes slavijo 50 letnico prvega časopisa Timoške krajine. Pred 50 leti je namreč v Negotinu izšla prva številka »Krajine«. Pozneje je izhajala tam še več listov, ki so igrali veliko vlogo v zgodovini Timoške krajine. Ostal je še list »Krajske novice«, ki je organiziral sedaj pomembni jubilej. Glavni urednik tega lista bo danes predaval o srbskem tisku sploh, posebej pa še o časnikarstvu Timoka.

Logarska dolina — klimatični kraj. Pričakujejo, da bo poleg Pohorja tudi Logarska dolina in zgoranja Savinjska dolina že prihodnje leto proglašena kot klimatično gorsko letovišče. Pomen te pridobitve bi bil v glavnem v tem, ker so deležni obiskovalci takih krajev (klimatičnih letovišč, zdravilišč, obmorskih in jezerskih krajev), ako tam ostanejo vsaj 10 dni, pri svojem povratku znatnih povstov na železnici. Seveda bi bilo to ogromnega pomena za razvoj tuzskega prometa najlepše gorske doline v naši državi. Da bi dosegla to urodnost, si posebno prizadevata Savinjska podružnica SPD in mariborska tuzsko prometna zveza.

Nova meteorološka postaja. V Sv. Jeleni pri Čakovcu so začeli graditi novo meteorološko postajo. Izbrali so si za njo zelo ugodno mesto in bo postaja uspešno služila pri proučevanju vremenskih razmer Medmurnja.

Otvoritev važnega prometnega sredstva. Danes bo slovesno izročeno prometu savski most z novo cesto Bosut-Rača. Stroški gradnje metu in ceste so znašali okrog 45 milijonov dinarjev. Železno konstrukcijo 400 m dolgega mostu so naročili na račun reparacij iz Nemčije že leta 1922. Nova cesta od Kuzmina do Rače na levem bregu reke Bosuta je dolga 14 km.

Prekinitev prometa s parobrodni po Dunavu. Vodstvo državne rečne plovidbe je za letos prekinilo redni promet in bo jutri vozil po Dunavu na progi Novi Sad —Vukovar letos zadnji potniški parnik. Istočasno bodo prekinjene tudi potniške proge med Beogradom, Radnjemcem in Velikim Gradščem.

Velika zapuščina gimnazij v Kragujevcu. V vasi Benkovcu, nedaleč od Kragujevca, je umrl pred dnevi posestnik Živojin Stojanović, ki je bil star 78 let in eden od največjih zadugarjev v vsem okolišju. Vse je iznenadila oporoka ugledega posestnika, ki je zapustil gimnaziji v Kragujevcu večji del svojega premoženja v vrednosti pol milijona dinarjev. Pokojni Stojanović je navedel v svoji oporoki, da je dolžan gimnaziji veliko zahvalo kot največji kulturni ustanovi veega okraja.

VLASTA BURIAN Film Z. K. D. kot Carjev adjutant Smeh, grohot, veselje. Predstave ob 11. dopoldne.

onomatopeji šljop (111) mi je zavzenela iz detinstva nagajivka:

Tana nina nana, pri nas je dobra hrana: zjutraj bob, opoldne krop, zvečer pa vo r... šlop.

Skratka, skora na vsaki strani sem trčil na podobnosti med rušino in naščino, pogosto le v dialektih ohranjene. Nemški posnetek ali kalk je prejkone tale zveza: š to z a prekrasnaja pogoda, was für ein schönes Wetter (117), skupna tudi češčini in poljščini, n pr. v narodni pesmi: Co za krew po drodze, na trzewiczku i nodze?

t. j. kakšna kri po cesti, na čevljičku in nogi... Pri nas pa: Kaj so to za eni fantje... Prigotoviti' (100) in gotov (165) mi kaže, da je Breznik strog treblec v svojem Pravopisu, uvideti' (101) pa pravi isto o Koščiakovem Brusu.

Korektura dunajske tiskarne ni slaba, vendar je ostalo nekaj malenkosti: str. 79 v sredi ima nec ste nam, končnega e trdi znak str 111 spodaj naj kaže na razpredelnico 112—113, str. 118 naj stoji: Il correspond, str. 169 na derévnju, str. 176 pa Imprimerie.

Naposled omenim, da se avtor »Jezičnega atlanta za slovensko dvojnino«, ki je dobil Volney-ovo nagrado oziroma v svoji ruski slovnici tudi na najnovejšo povojno pojave »Polnolnoma pa jih bodo mogli upoštevati čele v bodočem velikem slovarju, ki nadomesti Dalovega Zadnji (3) zvezek izide v početku l. 1936, kakor javlja Tribuna de Genève 20. 8. 34. A. Debeljak.

Nova številka »Našega vala«, edine slovenske bogato ilustrirane tedenske revije za radio, gledališče, film, modo in sport je včeraj izšla. Iz vsebine navajamo uvodni članek prof. dr. Rudolfa Kolarica »Zakaj se učimo v radiu nemščine?«, Vukovo izredno lepo črtico iz Prlekije »Novi zvoni«, zbirko karikatur kiparja Franceta Gorseta, članek univ. prof. inž. Marija Osane »Kako dosežemo večjo selektivnost pri sprejemanju aparatu?«, nadaljevanje Sel Gatinjevega romana »Emilio Berenini« in Knafličevega tridejanskega »Kmečki teater«. Modna rubrika prinaša navodila in risbe otroških oblačil za zimo, radijska tehnika govori o omrežnih transformatorjih; nadaljujejo se poročila šolskega radia, učni tečaj za nemščino in prezanimive beležke. Izbrani programi vseh domačih in važnih inozemskih postaj so stalna priloga te naše najboljšje in najcenejše tedenske revije. Zahtevajte še danes brezplačno na ogled eno številko. Mesečna naročnina 12 Din. »Naš val« — Ljubljana.

Dekliške »otmice« so v naših južnih in južnovzhodnih krajih še vedno skoraj neizogibna navada, da se dovede v hišo nevesta, ne da bi bilo zanj treba plačati običajno in precej visoko kupnino. Zlasti pa so med arnavtskim življenjem otmice vsakdanji dogodki. Tako se je tudi Džemal Monović iz Ade pri Obilicem na Koseovu zagledal v lepo, komaj za možitev dozorelo bčerkko Redžepa Sajtovića v Malem Balacévcu pri Pristini. Ker pa Džemal ni bogat, mu Redžep ni hotel dati hčere niti za večjo kupnino. Dekle je najbrž tudi že samo izbralo ženin zase, pa niti ni hotelo slišati o možitvi z Ržemalom. Da bi zbrisal s sebe sramoto, da so ga pri Redžepu zavrnili, se je Džemal odločil za »otmice«. S svojimi štirimi brati, katerih eden je občinski stražnik in nosi puško, so pozno zvečer vdrli v Redžepovo hišo, češ, da prihaja policija. Na Redžepovo vprašanje, kaj hočejo, mu je Džemal odgovoril, da so prišli po njegovo »pišček«, pograbilo dekle, ki se je skrivalo v kotu, ji zamašili usta, osuvali Redžepa s puškinimi kopti, da je nezavesten oblezel na tleh, in dekle odvedli na Džemalov dom. Ker pa se je bal, da pridejo kmalu zasledovalci, jo je nato skrnil pri svojem prijatelju v drugi vasi. Orožniki in kmetje iz Redžepove vasi pa so dekle našli in vkljub hudemu odporu Džemalovih prijateljev odvedli na njen dom. Starega Redžepa so morali prepeljati v pristinsko bolnico, proti »otničarjem« pa se je uvedla sodna preiskava.

O požarni nesreči v žireh smo poročali 6. t. m. Žirovska gasilska četa nam k temu sporoča, da je neki član čete prvi opazil ogenj in takoj sklical gasilce, ki so pod vodstvom podpoveljnika takoj odhiteli na kraj požara; stopili so takoj v delo in z aki potegnili gorče tramovje raz hišo. Nato so še iznesli iz hiše nekaj pohištva in poljskih pridelkov, ki jih ogenj še ni bil zajel. Nato pa je straža štirih mož delala do 13. ure.

Dve deklici sta zgoreli. V Susedžu pri Slavonkem Brodu je družino ugledega kmeta Martina Kalina zadela grozna nesreča; zgoreli sta hčerki 11letna Julka in 10letna Katica. Družina je imela veliko dela, pri katerem sta deklici bili samo v napolju, pa so jima rekli, naj gresta k dedu, Martinovemu očetu Filipu Kalinu. Tu sta se deklici vse popoldne igrali na dvorišču in sta nato v mraku šli v sobo, kjer je bila zakurjena železna peč in se je ob nji sušila konjopla. Deklici tudi tu nista mirovali. Tekajoč po sobi, je Katica zvrnila še suho konjoplo na razžarjeno peč. Konjopla se je v hipu vnela in plamen je obližnil Katičino obleko. Deklece je v silnem strahu tekalo po sobi in v dimu iskalo vrat, da bi se rešilo iz sobe. Julka je hotela pomagati sestrici, pa se je tudi njej vnela obleka. Obupno sta klicali na pomoč, toda ko so ljudje, ki so bili zaposleni zunaj in so, ko so slišali njuno vpitje in zagledali dim, ki se je začel valiti iz hiše, vdrli v sobo, sta deklici že strahovito opečeni in nezavestni ležali na tleh. Revidci so nemudoma prepeljali v brosko bolnišnico, kjer pa nimajo upanja, da bi ju rešili.

Mati in hči, ki sta umorili sina, oziroma brata, Ana in Adela Trulova iz Karlovca, bosta stopili pred sodnike zagrebškega sodišča konec tega meseca. V Karlovcu in Zagrebu vlada za razpravo o tem strašnem zločinu veliko zanimanje. Mati Ana Trulova, posestnica v Karlovcu, je s pomočjo svoje hčere Adele pred nekaj meseci s sekuro umorila svojega sina Viljema, ker je bil brez dela in ni mogel ničesar plačati za stanovanje in hrano. Truplo umorjenega mladeniča so po 10 dneh našli v greznici etratišča.

Eksplozija stare granate. V Nišu se je v petek zvečer dogodila v livarni podjetnika Pejića nenavadna nesreča. Podjetje je dobilo mnogo starega železa, da bi ga raztopilo. Med starim železom je bila tudi stara polna granata, ki je ni nihče opazil. V velikem topilniškem kotlu je ta granata eksplodirala s strašno detonacijo. Razneslo je peč, poškodovalo zidove, od 40 delavcev, ki so delali v livarni, pa ni bil nihče ranjen. Samo nekoga vajenca so opazili drobel razbite peči, njegove poškodbe pa niso nevarne. Škoda v livarni se povprečno cenja na 50.000 Din. krita pa bo z zavarovalnico.

Razbojniška grozodejstva. V Velikem Bečkereku so te dni še zgodaj zvečer vdrli trije maskirani razbojniki v stanovanje trgovca Huberta, ki ima svoje prostore v najprometnejšem delu mesta. Razbojniki so nekaj časa čakali na dvorišču, potem pa so napadli trgovca, ko je stopil iz svojega stanovanja. Oboroženi z noži so mu grozili, da ga takoj umorijo, če jim ne izroči denarja. Ko je trgovec klical na pomoč, so ga pobili na tla in hudo ranili. Ranili so tudi trgovčevno sestro, potem pa so v naglici pobrali nekaj denarja in zbežali. Naslednji dan je policija zajela dva razbojnika, tretjega pa še zasleduje. Še strašnejši zločin pa sta izvršila dva razbojnika v vasi Paki pri Slavonkem Brodu. Vdrla sta zvečer v hišo paroha Spasića, ki je sedel v kuhinji s svojo gospodinjico in 18 mesečno vnukinjo. Vse tri so razbojniki ubili s sekirami, potem pa so zbežali, ko so slišali vpitje deklet, za katero niso vedeli. Dekla je alarmirala sosedo, ki so oboroženi s sekirami in raznim orodjem zasledovali razbojnike vso noč daleč proti Djakovu. V Djakovu so orožniki razbojnikoma prestregli pot ter ju zajeli.

Danes RENATA MÜLLER v veseli opereti Viktor in Viktorija ZVOČNI KINO IDEAL Predstave ob 3., 5., 7. in 9¼. Vstopnina 4.50 in 6.50.

Danes RENATA MÜLLER v veseli opereti Viktor in Viktorija ZVOČNI KINO IDEAL Predstave ob 3., 5., 7. in 9¼. Vstopnina 4.50 in 6.50.

Iz Ljubljane — Četniki! Naša dolžnost je, da se danes udeležimo polnoštevno podoknice ob 50 letnici rojstva g. bana dr. Marušiča. Zbirališče ob ¼7. pred palačo banske uprave na Bleiweisovi cesti. — Uprava.

— Žive punčke zmagujejo. Za praznik popoldne je šolska mladina iz Most pod vzornim vodstvom gđ. Helene Wr. scherjevo gonovila v dvoran Delavske zbornice lepo mlad nsko spevoigro »Punčke žive«. Pravičnica igrice gospe Marije Hötzel-Lehrmannove iz Višnje gore je ubrala že precej lavorik na deželi. Seveda je repriza spet navdušila mlade gledalce, ki jih je bila polna dvorana. Odprla jim je pogled v njihovo deželo sanj in razigrala je mlada srca, tako onim, ki so rajali na odru in onim, ki so z žarečimi očmi strmeli na oder in gledali podobe iz sanj: punčke, ki jih je tajinstvena nočna tišina vzbudila v življenje, sanjske možičke, čarovn ke in vse, kar in kakor pripoveduje pravljica. Skratka: lepa je ta mladinska prireditev pod okriljem »Tabora«. Brezhibno teče dejanje. Vsekakor zasluži voditeljica vso pohvalo za delo in trud in za čas, ki ga je žrtvovala, da je pripravila mačkomo veliko veselje. To je delo, ki ne pričakuje plačila niti pohvale, pa bi, obpejo zaslužilo. Če bodo igrice še ponovili, priporočamo staršem, da pripeljejo dečo v dvorano Delavske zbornice — to bo najlepše za predčtočni čas. Zareče otroške oči bodo to potrdile.

DANES SE BOSTE NASMEJALI Smeh, grohot in veselje bo odmevalo iz ZVOČNEGA KINA DVOR ker Buster je zaljubljen Smejte se, in veselite se — pivo je tu Danes in jutri ob 3., 5., 7. in 9. uri Vstopnina samo Din 4.50 in 6.50

— Tatovi koles na delu. Te dni je policijska uprava spet prejela štiri prijave o tatvinah koles. Tako je bilo v Predovičevih ulici v Mostah ukradeno Ivanu Kaplanu izpred hiše moško kolo znamke Aygion z evidenčno tablico 2/2319-I in s tovarniško številko 5.222, vredno 500 Din. Na Miklavžev večer je nekdo ukradel Francu Kristanu izpred Rasbergerjeve trgovine na Miklošičevi cesti moško kolo znamke Turbillon z ev. šte. 94.706 in tovarniško šte. D 319 vredno 1.200 Din. Prav tako na Miklavžev večer je bilo Ivanu Grabnerju ukradeno izpred neke gostilne na Sv. Petra cesti kolo znamke »Princesa« s tovarniško št. 504.434 in z ev. šte. 4.264, vredno 800 Din. Na Bleiweisovi cesti pa je iz odprte kleti izginilo Josipu Miheliću kolo, katerega ogroditve so pozneje našli, medtem ko je plemenitejša dele tat odnesel s seboj.

— S kolom po glavi za Miklavžev dar. Včeraj so z rešilnim avtomobilom pripeljali v bolnišnico 19 letnega delavca An dreja Ranta iz Gozda pri Kranjski gori, ki ga je prijazen sosed na Miklavžev večer ob vselem proslavljanju godu najradodarnjšega izmed svetnikov s kolom oplazil po glavi.

Iz Maribora

— Podprimo pomožno akcijo. Predsednik mestne občine g. dr. Ljopold je izdal naslednji proglas na meščane: Z nastopajočo zimo prehajamo v četrto leto obstoja mariborske pomožne akcije, ustanovljene leta 1931. Gospodarske razmere se niso izboljšale, število brezposelnih ni padlo, beda med njimi je nezmanjšana. Da temu stanju odpravimo in omogočimo siromašnim slojem našega mesta, da brez težjih posledic preživijo zimo, apeliramo na vse meščane, da tudi to pot, kakor vselej dosedaj, prispevajo po svojih močeh za revne in brezposelne. V prvi vrsti imovitejši, pa tudi ostali, ki imajo v teh težkih časih stalne dohodke, naj spet pokažejo svoje dobro za trpeče čuteče srce in naj po svojih močeh pomagajo lajšati gorje bednih prebivalcev mesta Maribora. V ta namen se bodo pričele zbirke potom strokovnih in stanovskih organizacij in potom mestne občine. Naj nihče ne zavrne prošnje, ki se bo stavila nanj. Pomožna akcija za siromašne sloje mesta Maribora, ki deluje že 4 leta pod okriljem mariborske mestne občine, pa bo skrbela za to, da brezposelne, ki so za delo sposobni, zaposli pri javnih delih, vse ostale pa oskrbi z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami. Prosim službovalce, da v tem kritičnem času ne odpuščajo svojih delavcev in da jih primerno plačajo, da bodo mogli vzdrževati svoje družine. Kdor količkarj more, naj pa tudi začasno zasloni zaposli družinske očete, ki so brez kruha. Socialno politični oddelek mestne občine vodi vse trpeče v evidenci. Skrb nas vseh naj bo posvečena lajšanju bede! Pomagajmo onim, ki trpe pomanjkanje! Usmilimo se deče, ki slabo prehranjena hira. Ko preživlja naša domovina najtežje preizkušnje, se ne smemo izogibati žrtvam, ki imajo za cilj pomoč trpečim. Storiimo vse, kar je v naših močeh, da bo naš narod z zaupanjem v samega sebe zrl boljše bodočnosti nasproti.

— Zaprige vseh vojaških obveznikov, nesprejetih rezervnih oficirjev, invalidov, stalno in začasno nesposobnih obveznikov od rojstnega letnika 1880 do vključno 1914 bo na vojaškem večeršču na Teznu pri Mariboru v nedeljo točno ob 10. Zaradi pribave podatkov onih vojnih obveznikov, ki niso pristojni v Maribor, morajo pa prisesti na Teznu, ker bivajo stalno v Mariboru, naj se prijavijo mestnemu vojaškemu uradu v Mariboru, Slomškovo trg št. 11. med uradnimi urami v naslednjem redu: dne 10. t. m. od rojstnega letnika 1900 do 1914, dne 11. t. m. od rojstnega letnika 1890 do 1900, dne 12. t. m. od rojstnega letnika 1880 do 1890. Obveznikom, ki bivajo v Mariboru, so pa pristojni v občine: Limbuš, Rače, Fram, Hoče, Pobrežje, Studenci, Košaki, Kamnica, Sv. Križ, Zg. Kungota, St. Ilj, Pesnica, Jakobski dol, Sv. Marjeta ob Pesmi, Duplex in Korena, ni treba, da se javijo vojaškemu uradu, ker bodo zaprišeženi 16. t. m. na Teznu s svojimi pristojnimi občinami. Vse informacije v zadevi zaprišega daje mestni vojaški urad.

Iz Trbovelj — Predavanje o miru je priredilo KJS nedavno v Fortejevi dvorani na Vodah. Predavala je ga. Govekarjeva iz Ljubljane o nevarnosti in krutosti bodoče vojne in o tem, kako se ves svet kljub naporom državljanov, da ohranijo mir, vendar mrlično pripravila na novo vojno. Za njo je govorila ga. Cirila Stebijeva iz Ljubljane o Mednarodni ženski zvezi proti vojni in fašizmu. Razložila je njen smoter ter pozvala navzoče žene, naj se tudi one intenzivno oprijmejo dela za doseg popolne enakopravnosti žene na socialnem, kulturnem in političnem področju in pa dela za ohranitev miru. Številne poslušalke so obema predavateljicama pazljivo sledile in jima pridavale.

Iz Novega mesta

— Odlikovanje zaslužnega sodnika. 1. decembra je izročil predsednik tukajšnjega okrožnega sodišča g. dr. Kavčič pred kratkim upokojenemu višjemu sodnemu svetniku g. Juriju Kozini visoko odlikovanje reda sv. Save III. stopnje. K izročitvi odlikovanja je povabil g. predsednik najožeje stanovske tovariše odlikovanca v porotno dvorano. V kratkem nagovoru je predsednik orisal odlikovančevu delo v sodni službi in njegovo jugoslovensko miselnost, ki ni klonila niti v najhujših časih tujčevskega gospodarstva. Nato je izročil od pokojnega kralja podeljeno odlikovanje. Globoko ganjen se je zahvalil odlikovanec v prvi vrsti g. predsedniku, po čigar pobudi je bil odlikovan in pa tovarišem, s katerimi je dolga leta sodeloval v najtesnejših prijateljskih odnosih. Tovariši so mu iskreno čestitali. Tudi mi čestitamo g. odlikovanca, ki si je v vseh vrstah tukajšnjega prebivalstva pridobil s svojo kulantnostjo najboljše simpatije. Vsa želja je, da bi se še dolgo let veselil tega odlikovanja.

— Obširno dvorano Sokolskega doma so člani in članice napolnili na praznik uedinjenja do zadnjega kotička. Pevskemu zboru, ki je odpel ob spremljavi sokolskega orkestra »Sokolski pozdrav«, je sledil zanosen govor župnega staroste br. dr. Ivana Vašiča. Sledila je recitacija br. V. Menarda o »Kralju Mučeniku«, br. A. Ogrin pa je v dolgem govoru opisal življenje blagopokojnega kralja. Sledila je pismena zaobljuba vsega članstva. Po drž. himni in izjavljanju sokolskega orkestra je narščajnik Jarec Samo recital pesem »Mladi kralji«. Svečana seja je bila zaključena s pesmijo »Hej Slovania«, ki so jo peli vsi navzočni. Popoldne je bila v domu akademija za naraščaj in deco. Program je bil prav zadovoljivo izveden.

Iz življenja na deželi

DOB RUNJE PRI LJUBLJANI, ena izmed največjih občin v dravski banovini, je proslavila letošnji narodni praznik veličastno. Iz tritisočglave množice, ki je prisostvovala službi božji v cerkvi sv. Lenarta v Sostrem, se je pred cerkvijo razvil proti občinskemu domu spreved, kakršnega ne pomnijo občani. Na čelu spreveda so jahali konjeniki z narodno zastavo, za njimi je šlo kolesarsko društvo s praporom, nato smučarji, šolska mladina, godba društva »Svobode Dobrunje, gasilci, pevci, društvo kmetih fantov in deklet v narodnih nošah, okrašen voz s spominsko lipo, cerkvena predstavništva, občinski odbor, šolski odbori, žandarmerija, kolo jugoslovenskih sester, jugoslovanska nacionalna stranka bojevniki, prosvetna društva, ostale organizacije in občinstvo. Pred občinskimi domom je spreved pričakovalo nad 100 ljudi. Pred vsaditvijo spominske lipe sta vse pohvale vredno deklarirali dve deklici. Deklamacije so bile ganljive, da se je mnogim orosilo oke. Ob-

DARMOL Čokolada za odvajanje deluje blago in zanesljivo. Ne škoduje! Odobreno od Ministrstva profane politike in narodnega zdravja. Št. 245 od 12. 1. 1932.

činstvo je pozorno sledilo tudi govoru predsednika občine g. Miklavca. Pod lipo je g. predsednik zakopal zgodovinsko listino, podpisano od vseh naštetih društev. Lipo so vsadili 4 člani društva kmetih fantov in deklet. Brez ozira na politično ali krajevno pripadnost, saj so prišli k proslavi celo iz do tri ure oddaljenega Javora in Lipoglava šolska mladina in odrasli, se je ta dan združila vsa občina Dobrunje v eno. To skupnost dobrunjskih občanov, ki je doslej ni bilo opaziti, je treba posebno poudariti.

GORENJI LOGATEC. Proslavo našega uedinjenja smo opravili na prav svečan in dostojen način. Vsa društva, uradi in precejšnje število ljudstva so se najprej udeležili službe božje, nakar se je po maši vršila v Sokolskem domu svečana seja, ki jo je otvoril z lepim nagovorom br. starosta. Za tem nagovorom je deklariral br. Oblak »Umri je Veliki kralj. Br. Hraštnik je občuteno podal spominski govor, sledila je svečana zaprisega članstva, nakar je šolska deca zbrano zapela himno. Slavnostno seja je zaključila deklaracija »Mlademu kralju, ki jo je lepo podal naraščajni Dolenc. Nato je krenila povorka proti cerkvi, kjer se je zasadila spominska lipo, v počastitev spomina Viteškega kralja. Svečanosti primeren govor je imel notar Mrevlje. Pozval je občinske predstavnike, naj čuvajo spominsko lipo kot narodno svetinj. Ob 15. je imela šolska deca v Sokolskem domu ginljivo spominsko počastitev s prav peštrnim sporedom. Poleg igre »Uedinjenje«, je bilo več deklaracij in nastop naraščaja. Vse točke so malčki izvedli tako ljubko in točno, da je ljudstvo zapustilo dvorano z najlepšimi utisi. Posebna zahvala za to uspešno prireditelje gre sestri Kordonovi ter bratoma Hraštniku in Nagode Jošku.

MORAVČE. Po podrugetnem odlašjanju so ta teden začeli graditi nov betonski most na banovinski cesti Moravci — Peče, katerega je lansko leto odnesla poveljen. Most bo okrog 8 m dolg in 5,5 m širok ter bo v okras vsej okolici, osobito sedaj, ko je Drtjištica na obeh straneh mosta regulirana. — Naš Sokol je prvi december proslavil nad vse resno in prisrčno. Pevski odsek je pri svečani maši pel učinkovito Venturinijevo mašo, posvečeno 4 slovenskim mučenikom v Primorju. Zbor je vodil br. učitelj Kotnik, a orgel je iz prijaznosti br. Stanko Toman. Po maši je bila v okrašenih dvoran Zadrudnega doma svečana sokolska seja z govorom, deklaracijami, petjem in prisrge. Z občutkom je deklariral za moško dečo pesem »Mali kralj Koprivšek Stanko, ki je med izvajanjem začel jokati in priregnil v jok vse navzoče. — 1. decembra smo pokopali ob veliki udeležbi posestnika go. Marijo Cerarjevo iz Goritice. Pokojna je bila nad 100 otrokom krstna in birmanska botra in je slovela po dobrotljivosti daleč naokoli. Na pokopališču ji je v slovo zapelo moravško pevsko društvo. Svojem izrekamo iskreno sožalje!

MURSKA SOBOTA. Trditvi, da je letošnja proslava uedinjenja prekašala vse dosedanje, pač nihče ne bo oporekal. Zajeta je bila iz globine in je zapustila pri vseh najgloblji vtis. Po svečanih cerkvenih opravilih je bila v nabitni polni dvorani Sokolskega doma proslava, katere so se poleg poslanca g. Benka in župana g. Hartnerja udeležili vsi zastopniki vojaških in civilnih oblastev deputacije različnih društev in korporacij itd. Zborovanje je otvoril starosta br. Pertot, čemur so sledile globoko občutene deklaracije in recitacije, pesmi, ki jih je prednašal moški zbor pod vodstvom br. Velnarja in glasbene točke, ki jih je vodil br. Justin. Po prečitjanju poslanice je bila mogočna sokolska prisega. Veličastno proslavo pa je zaključila pesem »Hej Slovania, ki so jo peli vsi navzočni. Popoldanska proslava, ki je bila namenjena mladini, ni v ničemer zaostala za dopoldansko, še iskrenjša je bila, saj so pripovedovali svoj delež tudi naši mlčki. Skratka, bila je proslava, na katero se lahko pridireteli oziroma s ponosom.

PISBECE. Kakor prejšnja leta se je tudi letos vršila prvodecembrska slavnost na dostojen način. Po zahvalni maši so se zbrale v šoli poleg mladine vse pišečke organizacije in dokaj občinstva. Šolski upravitelj g. J. Rošker je v lepo zasnovanem govoru obrazložil nad vse pomenljivi dan 1. decembra. Podrtalet je osobito velevažno ulogo blagopokojnega kralja Aleksandra, ki je živel le za Jugoslavijo in zanja daroval svoje dragoceno življenje. Navzoči so mu zaklicali trkratni slava. Slednjic je v imenu vseh občublj nemajno zvestobo in vdanost Nj. Vel. kralju Petru II. Navzoči so mu vzključili trkratni živijo. Godba pa je zaigrala »Hej Slovania«. Zdaj so prišle srečno izbrane deklaracije na vrsto, pričeni s I. in končavi s IV. razredom. Otroci so se z vne mo kar kosali med seboj. Občinstvo pa je vsakega nagradilo z aplavzom. Bili so trenutki, da se je marsikomu orosilo oko. Ko je godba zaigrala »Bože pravde«, je bilo slovesnosti v šoli konec. — Na čelu godbe je šla povorka proti »Stari šoli«, kjer smo vsadili spominsko lipo, katere namen in zgodovinski pomen je v primerem govoru pojasnil župan g. K. Ugorevc, ki tu slavnost tudi zaključil, zahvalivši se vsem navzočnim na častni udeležbi.

RADECE. Vasica Podkraj na kumskem pobočju, dobro uro hoda od Rače, je postala novo kulturno žarišče. V tem kraju je bila leta 1896. ustanovljena eskurentna šola, ki je nudila učencem pouk tritkrat tedensko, ko pa so bile šole te vrste ukinjene, je bila ustanovljena enorazredna. Pouk se je vršil v privatni kmečki hiši, ki pa nikakor ni odgovarjala zdravstvenim in šolskim predpisom. Po prizadevanju šolskega upravitelja v Račeh g. Ivana Pečnika je račeška občina pred dvema letoma kupila v Podkraju posestvo in po za slugi krajevnega šolskega odbora v Podkraju in raznih dobrotnikov je sedaj dovršena podkrajška osnovna šola. V službovanje na tej šoli je že pridružena učiteljica novinka, prebivalstvo pa želi, da bi oblasti imenovale za upravitelja kakega preiskušenega sadiarja in čebelarja. — Za regulacijo potoka Sonote je bil določen kredit v znesku 100.000 Din. Zaposlenih bo najmanj 40 delavcev vso zimo. Potok bo reguliran od Sušteršiča do starega dvora in se bodo tam izravnavali ovinki ter znižali vodni strmec. Delo bo financirano od banke uprave, občine in privatnih interesentov.

SPORT

Savez proti podsavezu

Danes nastopi prvi državni reprezentanca na ljubljanskih tleh — Tekma državne reprezentance proti podsavceni se igra na Stadionu, začetak ob dveh — Ob eni igri pomladka Ilirije in Primorja

Reprezentativci prispejo z jutranjim brzim vlakom iz Zagreba. Popoldne igralo proti naši podsavceni reprezentanci, ki je bila že ponovno objavljena. Tudi državna četa nastopi v že večkrat objavljeni postavi.

V drugih sportskih rubrikah, zlasti v beograjskih, se uporno ponavljajo vesti, da bodo rezerve za Pariz ojačile podsavceno reprezentanco. Kolikor zvezo z merodajne strani, ni govora o tem, in bo naša enajstotnica nastopila kompletna. Le Čulića bi radi poskusili en počas na голу, da vidijo njegovo formo. Vprašanje je še, ali bo nasto-

pol v ljubljanski ali državni enajstotnici. Isto velja za Lukića, levega branilca.

Za prvi nastop državne reprezentance vlada, kar je razumljivo, velik interes, ki se je razširil med plasti, ki običajno ne posežajo naših vsakdanjih nogometnih tekem. Pričakujemo od naših fantov, da bodo postavili dostojnega partnerja, tako da bo igra velika in lepa po svoji vsebini. Od državne reprezentance itak moramo pričakovati samo najboljši nogomet.

Predprodaja vstopnic še danes dopoldne ob vhodu v Emono.

Ilirija že na drugem mestu

Belo-zeleni so si včeraj priborili dve važni točki proti pomlajenemu moštvu ISSK Maribor

Včeraj se je vršila edino v Ljubljani prvenstvena tekma, in sicer je Ilirija nastopila proti Mariboru. Priborila si je obe točki ter tako skočila s četrtega na drugo mesto. Ker mora Ilirija odigrati še dve tekmi, si lahko še pribori jesensko prvenstvo podsavske. Doseže lahko 11 točk, ki jih že ima ČSK, vendar pa more z boljšo diferenco golov zasedati prvo mesto. Tablica je po tej tekmi taka:

ČSK	7	4	3	0	21:8	11
Ilirija	5	3	1	1	15:7	7
Železničar	6	3	1	2	14:14	7
Maribor	6	3	1	2	10:11	7
Rapid	6	3	0	3	15:10	6
Celje	7	2	1	4	11:14	5
Svoboda	6	1	1	4	11:28	3
Hermes	5	1	0	4	8:13	2

Ilirija : Maribor 2:0 (2:0)

Ilirija: Malič — Svetic, Berglez — Unterreiter, Sočan, Pogačnik — Jug, Lah, Pikič, Slapar, Iec.

Maribor: Koren — Korent, Najzar — Weis, Gomolj, Konič — Drago Miloš, Duško, Privrsek, Jurgec.

Ilirija se takoj od začetka vsidra v nasprotnikovo polovico in valovi igra nekaj minut pred Mariborovim golom. Toda belozeleni napad se ne znajde in žoge romajo druga za drugo v aut: Najzar ubere »zavlačevalno taktiko«, kar »zburja občinstvo in nasprotnika, sploh se v igro sprepletajo reminiscence izza spomladanske igre v Mariboru. Okoli osme minute prvi lepši Mariborov napad, ki ga ilirijska obramba z lahkoto parira, Slapar prejme dolg pas in v solo akciji plasira mimo Korena, 1 : 0 za I. V nadaljnjem je I. stalno v premoči. M. se omejuje na obrambo, toda v belo-zelenem napadu ni vse v redu. Tako ima Pikič par prv ugodnih prilik in jih mimo svoje navade ne izkoristi. Dva tri kmeta za I., to je ves uspeh stalnega napadanja, v mrežo ne gre nič. V 34. min. se Korent spodtakne v kazenskem prostoru in v padcu oplazi žogo z roko, diktirano enajstotni spremeni Pikič v — končni rezultat, 2 : 0 za I. Naprej si M. malo opomore, odpre igro in njegov izredno mehki napad prihaja z lepimi kombinacijami pred nasprotni gol. Privrsek ima mimoregredno zelo šanso na nogi, pa ne zadene cilja. Prv pred koncem polčasa M. dobro pritisne, gol visi skoro v zraku, vendar so belo-zeleni čuječi, zabarikadirajo svoje svetišče in nevarnost gre mimo.

Po polčasu zamenjata ilirijski krili mesti, in prva poteza kaže na uspeh: Jug idealno spelje in predloži Pikiču, toda I. res ni pri strelu: njegova bomba gre mimo. Nato pride M. do besede, doseže kot, njegovi napadi pa niso nevarni. V 8. min. je Slapar v borbi z obrambo, reagira vidno na neko »nežnost« in sodnik ga pošlje na oddih. V polju se njegovo pomanjkanje ne občuti,

Dva poraza naših klubov v Zagrebu

Zagreb, 8. dec. Danes sta gostovala v Zagrebu dva kluba s področja ljubljanskega nogometnega podsavskega, ki pa sta bila oba poražena.

Precejšnje zanimanje je vladalo za tekmo ljubljanskega Primorja proti Haški. Na tekmi se je zbralo okoli 1000 gledalcev.

Hašk : Primorje 3:1 (2:1)

Niti Hašk, niti Primorje nista nastopila kompletno. Hašk je moral na igrišče brez svojih reprezentativcev Gayerja in Petraka, primorjanski ekipi pa sta manjkala Makovec in Hasl. Ti nedostatki so prišli do izraza zlasti pri enajstotnici Primorja v prvem polčasu. Hašk je svojo zmago zaslužil. Posebno v prvem polčasu je igral mnogo bolje od ljubljanskega gosta. Za Primorje je zabil gol Janežič, za Haška pa Fnk 2. Medarič pa enega. Sodil je g. Zubak.

Gradjanski : Čakovečki SK 7:1 (5:1)

Na igrišču Gradjanskega se je vršila prijateljska tekma med zagrebškimi »purgerji« in moštvom Čakovečkoga SK, ki je trenutno na prvem mestu tabele LNP. Zaslužen so zmagali Zagrebčani s 7:1.

Službene objave LNP

(Dalje se seje p. o. dne 5. decembra 1934.)

Verificira se s pravom takojšnjega nastopa za SK Celje Bianchi Anton, s pravom nastopa 15. decembra za Železničar: Ajvaj Dragoljub za SK Celje; Zarković Ivan s pravom takojšnjega nastopa za mednarodne, 26. decembra 1934 za prijateljske in 26. marca 1935 za prvenstvene tekme za Panonijo: Toht Josip, Dohr Rihar, Pojbič Karel, Hari Ludvik s pravom nastopa 15. decembra za mednarodne, 5. marca 1935 za prijateljske in 5. junija 1935 za prvenstvene tekme za Hermes: Svetic Vilhald. Zavrne se verifikacija igralcev Frankovića Dragutina, Nikolića Ignjata, Stankovića Andrije, Irića Novaka, Srdanovića Milutina, Vukelića Franja, ter ni priložena predpisana taksa, in igral-

Mladika : Mars 2:1, Slovan : Grafika 2:2, Sora : Svoboda 8:1, Korotan : SK Radovljica 9:0, Ilirija Železničar 7:2, Čakovečki SK : SK Celje 1:1, SK Maribor : Hermes 2:1, Amater : Dobrna 4:1.

Novak, tajnik II.

(Seja k. o. 29. novembra 1934.)

Navzoči: Kralj, Logar, Galof, Grabrijan, Tomšič, Teršan, Kosirnik, Bucik.

Zasliši se Simon Bogme, Ilirija, in se dostavi zaveza JNS s predlogom, da postopa po § 11. o. p.

Uvede se kazensko postopanje proti Ronji Verčniku, Grafika, na podlagi sodniškega poročila o tekmi Grafika : Jadran 11. novembra t. l., akt se preda u. o. s predlogom, da ss. g. Ramovža preda OZKS.

Kaznuje se po § 24. k. pr. v zvezi s § 13. k. pr. Majcen Karel, Rotman Janko, Svoboda-Maribor, Vidovič Vincenc, Rapid, in sicer Majcen in Vidovič z dvotedensko zabrano igranja kazni jima poteče 12. decembra 1934. Rotman s sedemdnevno zabrano igranja, kazni mu poteče 5. decembra 1934. Kaznuje se po § 35. z uporabo § 13. k. pr. Jože Košmril, Hermes, s sedemdnevno zabrano igranja, kazni mu poteče 5. decembra 1934.

Poziva se Mladika, da v roku 8 dni dobavi konkretne dokaze v zadevi Franca Pavšiča.

Vzame se na znanje opravilo Maksa Trčka, Mars, ki se vabi na prihodnjo sejo k. o. k. zaslišanju.

Kazenska zadeva Peterka-Turk se preloži na prihodnjo sejo. Prav tako se preloži na prihodnjo sejo zadeva Suholežnika, Atletiki in Perhava, Zalag.

Kaznuje se po § 30. in 31. k. pr. Anton Verbek, Mladika, s 14dnevno zabrano igranja, kazni mu poteče 12. decembra 1934.

V zadevi Koder, Murska Sobota, se zaslišijo ponovno Toth, Dohr, Pojbič, Dolgoš in Hari. V zadevi tekme Amater : Trbovlje po prijavi Amaterja se zaslišijo se Pust, Arnek in Božič. Na tozadevni poziv JNS se direktno zasliši Ivan Krt, Korotan-Kranj.

Uvede se kazensko postopanje proti Lojzetu Cimpermanu, Reka, Josipu Zupe-

tu, Svoboda-Lj., Adolfu Starmanu, Sloga-Lj., Francu Tomažinu, Atletiki, vsi na podlagi sodniških poročil.

Všteje se v kazni Jos. Ninkovića, objavljeno dne 28. oktobra 1934, suspenz, tako da mu kazni poteče 5. decembra 1934.

Tajnik III.

Smučarske vesti

Smučarski tečaj priredi SPD v Ljubljani pri Sv. Janezu ob Bohinjem jezeru od 25. decembra do 1. januarja. Okolica Sv. Janeza nudi idealne smučske terene ter so pripravljene vse udobnosti za udeležence. Ker je število omejeno, sprejema prijave še sedaj pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4, palača »Viktorija«, vhod iz pasaze, telefon 29-63, kjer dobite tudi vse podrobnejše informacije. Tečaj bo vodil g. Kveder.

Zimskosportni odsek SPD v Celju je doletel za sezono 1934-35 obširen spored, ki ga tu navajamo: Še pred Novim letom, ako bodo snežne prilike dovolile, bo smučarski tečaj za začetnike v celjski okolici. Tak tečaj bo tudi pri Mozirski koči na Golteh. Visokoolpinski tečaj na Korošici bo prvi teden po Veliki noči. Za podeželsko šolsko mladino priredi odsek v začetku januarja brezplačne enodnevnne in dvodnevnne smučske tečaje na Vranskem, v Mozirju, Smihelu nad Mozirjem, Novi Stifci, Bočni, Gornjem gradu, na Rečici ob Savinji, v Radmirju, na Ljubnem, v Lučavi in Solčavi Dne 13. januarja bo klubski slalom pri Celjski koči. V izvedbi SPD bo pri Celjski koči tudi slalom tekma za prvenstvo dravske banovine. Datum za izvedbo te elitne tekme še ni določen, ker zavisi od sklepa JZSS. Skupno z zagrebškimi in celjskimi klubi priredi zimsko-sportni odsek dne 20. januarja v Velikem dolu pri Samoboru medmestno slalom tekmo Zagreb : Celje. O tem bodo sledila še natančnejša poročila. Odsek bo priredil tudi visokoolpinski tekmo v smuku, in sicer meseca junija 1935. Start bo na Škarjah (2135 m) pod Ojstrico, cilj pa na Klemenškovi planini nad Logarsko dolino.

Gospodarstvo

Kontrola deviznih prestopkov

Ze nekaj tednov vršijo v dravski banovini organi Narodne banke pri denarnih zavodih ter pri uvoznih in izvoznih trvdkah kontrolo poslovanja glede pravilnega izvajanja deviznih predpisov. Strožje izvajanje kontrole glede deviznih prestopkov se je pričelo šele l. 1933, dočim so prej pregledovali le poslovanje denarnih zavodov. Zato v zadnji dobi poslovanje v večini primerov ne daje povoda za kazensko postopanje. Sedanja kontrola pa se ne omejuje samo na poslovanje v letošnjem letu, temveč sega tudi nazaj v l. 1932, ko so pri nas vladale v tem pogledu prav neurejene razmere. Kolikor se sedanjí strožji režim pri pregledu poslovanja tudi za prejšnja leta nanaša na kontrolo glede morebitnega tesavirjanja deviz ali glede izvoza kapitala, kar je vedno v škodo domači valuti, je pozdraviti vsako strogost in je prav, če se v tem pogledu ugotove vsi prestopki nazaj do prvega dne, ko so stopile devizne omejitve v veljavo.

Drugeče pa je seveda glede formalnih prestopkov. V letu 1932 je vladalo pri nas veliko pomanjkanje deviz. Narodna banka je bila v težki stiski za devize in ni mogla uvoznikom dati na razpolago potrebnih plačilnih sredstev za poravnavo obveznosti v inozemstvu. Postavila se je na stališče, da si naj uvozniki pomagajo sami, kakor pač znajo. V teh neurejenih razmerah se je razvila nedovoljena privatna kupčija z devizami, in to pred očmi Narodne banke, saj so v vseh večjih centrih nastale črne borze. Tudi naši uvozniki in izvozniki se v tej dobi in v tej stiski niso vedno strogo držali vseh predpisov. Vse kršitve iz te dobe pa so večinoma le formalnega značaja in se nanašajo na primere, ko si je moralna tvrdka za vsako ceno zagotoviti plačilna sredstva za plačilo uvoza, ker od Narodne banke ni mogla dobiti deviz. V večini teh primerov gre le za kompenzacije brez sodelovanja pooblaščenec banke, za privatne obračune, za nedovoljena plačila obveznosti nasproti inozemstvu, za posredovanje pri obračunih med našimi in tujimi tvrdkami, torej za posle, kjer ni mogoče govoriti o kakem tesavirjanju deviz ali o kakem izvozu kapitala. Neupoštevanje deviznih predpisov se je v tej dobi razpelo predvsem zaradi tega, ker Narodna banka ni dajala potrebnih deviz in ker nihče ni kontroliral izvajanja deviznih predpisov, razen pri denarnih zavodih in zaradi tega tudi nihče ni bil kaznovan.

Primeri takih kršitev deviznih predpisov iz te dobe, ko smo živeli v hudih stiskah za devize, je treba gotovo vse drugače obravnavati kakor enake primere v sedanjí dobi, ko uvoznik vedno lahko poravnava svoje legalne obveznosti nasproti inozemstvu. Umetno bi bilo, da se vsi ti stari prestopki, kolikor se ne tičejo tesavirjanja deviz ter iznašanja kapitala v inozemstvo, amnestirajo. Dosludno in najstrožje pa se naj kaznujejo tudi formalni prestopki, ki so jih tvrdke zagrešile v dobi, ko je prenehala stiska za devize in ko so bile dane vse možnosti za poravnave legalnih obveznosti nasproti inozemstvu. Ob tej priliki je treba opozoriti še na potrebo spremembe zakona o kazenskih sankcijah za devizne prestopke, po katerem se devizni prestopki lahko v posameznem primeru kaznujejo do najvišje kazni 300.000 Din. Ta omejitve kazni na 300.000 Din je krivična, kajti najvišja vsota 300.000 Din pomeni pri transakcijah, ki gredo v 10 ali več milijonov, malenkostno vsoto in majhen riziko. Zato bi bilo treba v zakonu določiti višino kazni v razmerju z denarno vrednostjo posla, ki je bil izvršen proti predpisom. Pri sedanjí maksimirani kazni 300.000 Din obstoja sicer možnost strogega kaznovanja prestopkov v običajni višini vrednosti transakcij, ne omogoča pa dovolj stroge kazni v primerih, kadar gre za velike zneske. Baš na te primere pa bi se morala osredotočiti vsa nazljivost kontrolnih organov. Kako potrebna je ta reforma zakona o kazenskih sankcijah, nam potrjuje nedavni primer, ko je šlo za kršitev deviznih predpisov pri ogromnih vsotah in je finančno ministristvo na podlagi zakona moglo izreči le najvišjo kazn 300.000 Din.

Uvedba živinskega monopola v Češkoslovaški

Češkoslovaški kmetijski minister dr. Hodža je v kmetijskem odseku zbornice sporočil, da je predlog zasnove uredbe o ustanovitvi monopolne trgovske družbe za živino in živinske proizvode že predložen vladi v zakonitveni. Ustanovitev monopola za trgovino z živino in živinskimi proizvodi je važna in pomembna zadeva za našo državo, saj tvori izvoz živine (zlasti svinj) in živinskih proizvodov (masti) eno najvažnejših postavk v našem izvozu v Češkoslovaško.

Predlog uredbe ima namen z ustanovitvijo monopolne družbe regulirati tako notranjo trgovino z živino in mesom, kakor tudi uvoz živine, mesa, masti, živinskih in mlečnih proizvodov, jajc, rib in perutnine, in sicer v zvezi s potrebno kontrolo razvoja cen kakor tudi v zvezi s pravilno ureditvijo oskrbe in redne aprovizacije prebivalstva. Po izjavi ministra dr. Hodže je ureditev živinskega trga logičen adopolnitev ureditve žitnega trga, ki je bila izvedena z ustanovitvijo monopolne žitne družbe. Minister vztraja na tem, da se živinski monopol uvede v čim krajšem času. Sedanjí živinski sindikat, čigar funkcije bodo prenehale 31. t. m., predstavlja le prehodno etapo, ki ji mora sedaj slediti ureditev uvoza živine in orga zaciije notranjega trga kakor tudi dogovora v velikih konsumnih centrih. Nedavni padec cen živini bi pomenil velik udarec za kmeta, če vlada ne poseže vmes s primernimi organizacijskimi ukrepi. Zato vidi minister dr. Hodža neodložljivo nalogo vlade v tem, da se živinski sindikat nadomesti z monopolno družbo, ki bo izvajala regulacijo trga v smislu vloženega predloga uredbe.

S tem v zvezi bo treba urediti tudi vprašanje kontingenta za produkcijo umetne masti. Produkcija umetne masti je od l. 1931. do l. 1934. narasla od 3890 na 6410 vagonov. V istem času je moral baš zaradi naraščanja te produkcije nazadovati uvoz masti iz agrarnih držav od 2247 na 1300 vagonov. Naša zunanja trgovina z agrarnimi državami, je dejal minister dr. Hodža, je s tem neposredno ogrožena, saj je uvoz masti iz teh držav za Češkoslovaško najvažnejši kompenzacijski predmet. Ne moremo si misliti, da se naj dopušča forsiranje produkcije umetne masti na škodo cele vrste industrijskih panog, ki pri izvozu v agrarne države ne morejo najti primernega kompenzacijskega uvoza. Če bomo izgubili tržišča za naše industrijske izdelke v agrarnih državah, tedaj jih bomo izgubili za dolgo časa, kar bi pomenilo težak udarec za prizadeto industrijo. Povečana produkcija umetne masti pa vpliva tudi na uvoz svinj iz agrarnih držav. V kompenzacijskih pogodbah z agrarnimi državami je Češkoslovaška dovolila uvoz 136.000 svinj in 1600 vagonov masti. Že v l. 1933. je znašal dejanski uvoz le 109.000 svinj in 1300 vagonov masti, letošnji uvoz pa bo znašal komaj 60.000 svinj in 1300 vagonov masti. Te številke naj bodo svarilo. Z znižanjem produkcijskega kontingenta za umetno mast naj se uvoz svinj in svinjske masti tako uredi, da bo ustrezal trgovinsko političnim in gospodarskim potrebam Češkoslovaške. Minister dr. Hodža je nadalje razpravljal o problemu ureditve obsega žitne produkcije, ki je potrebna, ker se drugače ne more Češkoslovaška obvarovati eventualnih preprekov žitne produkcije, ki bi predstavljali veliko breme za Češkoslovaško, kakor tudi znatno oviro za razvoj zunanje trgovine z agrarnimi državami.

Gospodarske vesti

== Priprave za sasedanje gospodarske Male antante. Prihodnji teden bodo prispele v Prago večlanske delegacije ekspertov iz Jugoslavije in Rumunije k predhodnim posvetovanjem glede nekaterih specialnih vprašanj gospodarskega sodelovanja držav Male antante. Elaborati, ki bodo izdelani na teh posvetovanjih ekspertov, bodo predloženi plenarni konferenci gospodarske Male antante, ki bo zasedala ob koncu januarja.

== Spremembe pri Tvornici vagonov v Brodu. Jugoslovenski Lloyd poroča iz Brodu, da se bo pri Prvi tvorilnici vagonov, strojev in mostov d. d. ki je v zadnjem času omejeno obratovala, v bližnji bodočnosti

obratovanje predvidoma pričelo zopet v večjem obsegu. Po informacijah tega lista, bo sedanja skupina večinskih delničarjev tvornice in Brodu dunajska družba STEG (Privilegierter Staatseisenbahngesellschaft) odnosno rumunska finančna skupina Titan-Nadrang - Kalan, kot lastnica družbe STEG prodala vso tehnično ureditev brodske tvornice nekí češkoslovaški skupini iz Prage in inž. Stankoviću iz Beograda, ki je v zadnjem času že imel v zakupu del brodske tvornice. Kupoprodajna pogodba je v principu že določena in se sedaj v tvornici vrši popis inventarja. Nadalje poročajo iz Brodu, da bo pričela v januarju zopet obratovati tamošnja velika žaga družba »Slavveks«, ki je prejela v zadnjem času večja naročila.

== Mišni posestniki, ki niso vložili prijav dohodkov od zgradb za leto 1935, v tekcu novembra, se opozarjajo, da jih vložje vsaj do 15. decembra 1934. ter obenem v prijavi sami opravijo zamudo, da se izognejo s tem kazni po čl. 137 zakona o neposrednih davkih.

== Nova delniška družba. V Beogradu se bo na podlagi odobrenja trgovskega ministristva ustanovila s glavnico 1 milijon Din družba »Ika« restavratska in bioskopska d. d., ki bo prevzemala v obrat restavracije, kavarne, hotele, eksploatirala kinematografe, kupovala in posojala filme itd.

== Izvoz svilenih kokonov v Grčijo. Grška vlada je na zahtevo jugoslovenske vlade izdala dovoljenje za uvoz kokonov iz Jugoslavije v višini 50.000 kg. Glede na nezadostno grško produkcijo kokonov se more pričakovati, da bodo v kratkem izdana še nova dovoljenja za izvoz naših kokonov v Grčijo.

== Dobava. Drž. rud. Vrdnik sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 2000 kg bencina in 100 kg bele kovine. Direkcija državne rudnika Kakanj sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 150 m³ ladijskega poda, 600 kg papirja, 200 komadov šarnirjev, raznega orodja, 100 kg kita, 50 komadov krtáč za ribanje, 50 kom. kant za voda, 60 kg motozva, razne konjske opreme, 500 komadov lopat za premog, 50 komadov lopat za gramoz, električnega materiala, 450 komadov štaulerjevih mazalic, 100 kg gumastih plošč, 1700 kg žičnikov, 35 savitkov podkovnih žebeljev, 200 kg mavca, 30 kg kmeta, 200 kom. štedilniških plošč in rešetk, 50 komadov rudarskih sekir, 100 kom. rudarskih želez, 200 kg karbola, 100 kg solne kisline, 100 steklenic sredstva za čiščenje kovin, 200 kg splint, 300 kg polodnih plošč, 670 komadov žarnic, 2000 kg olja za osovine, 2 komada ampermetrov ter raznih strokovnih knjig; do 20. t. m. pa glede dobave strokovnih knjig.

Blagovna tržišča

HMELJ.

+ Zatec, 8. decembra. Nemška sekcija žateškega Hmeljarskega združenja poroča, da je bilo v preteklem tednu nekaj več povpraševanja po žateškem hmelju, in sicer predvsem za izvoz, deloma pa tudi za domačo potrebo. Dnevni promet se je dvignil do 70 stotov. Ponudba je nadalje slaba. Pri nekoliko prijamejši tendenci se gibljejo sedaj cene med 2000 do 2200 Kš.

Žene in moški ženskoje na zdravljenje seksualne slabosti in nerazpoloženja, motnje v funkciji spolnih organov, pri popuščanju moči in v primerih seksualne nerazpoloženosti in nesigurnosti

NAJNOVEJŠI PROIZVOD neškodljive hormone ptilule

„Vi - Ha - Ge“

za moške (rjave) in za žene (rožnate). Sestavljene so iz preparatov mladih zdravih živali po najnovjših raziskovanjih. Ptilule se dobe v vseh lekarnah.

Glavni depozitar:
Apotekar Mag. farm. B. Bogdanovič, Kem. farm. laboratorijum »Vizvit« Zagreb 6 — Jur. — Varšavska ulica 11.

Cene ptilulam za moške (rjave) in za žene (rožnate) so iste:
Poizkusni zavitek, 30 kom. Din 80.—
Originalni zavitek, 100 kom., z žepnim etuijem Din 220.—

Zahtevajte obemem z naročilom zanimivo in poučno brošuro »Zdravljenje spolnih motenj pri moških in ženah«.

Odobreno od Min. soc. pol. in nar. zdr. pod št. br. 24601 — 28. XI. 1934. 10784

Mali oglasi

Službodo
Beseda 1 Din, davek 2 Din. za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Posest
Beseda 1 Din, davek 2 Din. za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gospodinj
dobro kuharico in vajeno tudi poljskega dela, 1800 osamljen udovec brez otrok — v majhnem poselitvom. Naslov: G. M. M., Zalec št. 64. 34007-1

Novozidano hišo
s ajivo, pri solenikni post-taji prodam za 22.000 Din. Pripravno za kroatja. Sotler, Zica, polja. Lofa. 34065-30

Stavbno parcelo
24.000 m² veliko, na Gerješkem - Mrli studenc, po zelo ugodni ceni prodam. Pojanina dno Ivan Fern. Boh. Bistrica. 34069-20

Kapital
Beseda 1 Din, davek 2 Din. za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pouk
Beseda 1 Din, davek 2 Din. za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Do 200.000 Din gotovine
vložim v dobro podjetje. Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod sifro »Dobro« 34070-16

Absolvirana gimnazistka
Išče mesto vzgojiteljice pri boljši družini. Cenjene ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod »Ljubitelja« otrok 20.- 34066-3

Marcelle Tinayre

Upornica

Roman

83

>Ne! Odkritosrčnost je prva...
>Zdaj govorite kakor človek, ki je z dušo in telesom zdrav in ponosen na svojo moč, tako da ima za slabost samo zaničevanje... Nikoli niste poznali bolezn, samote, siromaštva in zapuščenosti. Nikoli niste trpeli!

>Nu, zato ee pa zdaj učim trpeti — po vas!... Vaš mož ni v vsem svojem življenju toliko pretrpel kakor jaz od včeraj... In vendar vam ne očitam, da mi niste prizanesli te muke; v ponos mi je, da gledam svoji usodi — pa naj bo kakršnakoli — v oči... In tisto, kar pričakujem od vas, da, kar terjam — brezpogojno — danes in zmerom, je resnicoljubje!... Laži vam ne bi nikoli odpustil — niti tedaj ne, če bi se zlagali iz usmiljenja! — Nam še manj kakor komurkoli drugemu — zato, ker vas ljubim — in tudi zato, ker se v meni nehoti zbuja strah pred ženo, ki je znala toliko časa in tako spretno lagati!

Jozana je vztrepetala:
>Ne zaupate mi več? Saj sem vam dala včeraj in pravkar še najočitnejši dokaz svoje odkritosrčnosti!... Mojo skrivnost poznate; odkrivam vam svojo dušo z vsem, kar je v njej dobrega in slabega — z vsemi njenimi protislovji... In vas je strah?.. Kako ste krivični!...<

Noël ji ni odgovoril. Jozana je zvijala rutico, ki je bila mokra od solz, med dlanimi in ponovila:

>Kako ste krivični! Kako ste krivični!<

In zdajci je vprašal Noël:

>In on?<

>Kdo?<
>Tisti, ki ste ga ljubili?... Kaj vam je svetoval?...<
>Noël, pustiva ga...<
>Zakaj?<
>Nočem ga obtoževati pred vami... Iz spoštovanja do sebe...<
>Ne obtožujte ga; rajši bi ga opravičevali! Pomilujem vas za vašo prizanesljivost... Oh, zamerljivi res niste!<
>Noël!<
>In še potem ste ga videvali! Odpustili ste mu!<
>Odpustila sem mu!... Ne ljubim ga več, a sovražiti ga ne morem...<

>Kako ste usmiljeni!... Ta gospod vam je potožil, sam Bog si ga vidi, kaj!... Najbrže ne dovolj obširno, zakaj drugače bi ga bili v svojem usmiljenju še potolažili...<

Jozana je planila po koncu:
>Noël! Vse lahko prenesem od vas, jezo, očitke in celo krivico — a posmeha ne morem prenesti! Ne morem!...<
>Jozana!... Ljuba! Odpusti!... Blazen sem... Slab sem!... Jozana!<

Potisnil jo je nazaj na stol, pokleknil pred njo in jo objel z rokami. In ona je spet obupno zahtela:

>Ne ljubite me več! Silite me, da moram govoriti strašne reči, ki me ponižujejo, vam pa trgajo dušo...<

>Oh, Jozana, tako grozno trpim!... Srce mi krvavi... Vse me boli... In vi terjate, naj bom pravičen, naj bom dosleden!... Velikodušen sem in strahopeten, dober in slab, vse v isti minuti, kakor me vaša beseda ogorči ali gane!... Moj razum in moje čustvo ne govorita zmerom enako!... Dobro vem, da ne smem soditi in da bi bil na vašem mestu prav tako ravnal kakor vi!... Saj nisem brezčuten za tujo bol! Nisem sebičnež... In tudi tega ne pozabljam, da sem se hotel otresti navadnih predsodkov in običajne moralke!... Da, govoril sem in pisal, da ni dvojne časti, ene za

moškega in druge za ženo! A kar je bilo zame teorija, je bilo za vas vsakdanja resničnost!... In zdaj, ko stopam iz območja paradoksov in odmislekov in gledam resničnosti v oči — zdaj čutim, da sem mož, kakršni so vsi drugi, nič svobodnejši, nič boljši, nič pravičnejši od njih! — Oh, Jozana, ljubljena Jozana, ljubosumen sem! Nisem moralist, ki sodi, nisem filozof, ki razmišlja... Mož sem, ki ljubi!... Dobro in zlo, pravica in dolžnost, pravičnost, doslednost, vse mi je eno... Samo nekaj vem, Jozana — to, da sem ljubosumen!<

>Ubog! Noël!<

>Jočete!... Jaz ne morem jokati!...<

>Moj Bog! Ali sva to res še midva, ki stojiva drug pred drugim kakor nasprotnika?... Midva, ki ljubiva drug drugega!...<

>Jozana, recite mi, da ne ljubite več tega človeka!<

>Ne ljubim ga več!<

>Recite mi, da ga niste ljubili — da ga niste resnično ljubili...<

>Tega ne morem reči, Noël... Za moje ravnanje je bila samo ena opravičba: ljubezen... Ali bi me bolj spoštovali, če bi se bila vdala zaljubljeni muhi?<

>Ne vem... Trpel bi manj... Takšna zaljubljenost je hitro pozabljena... Poznal sem jo in jo imel za ljubezen... Kaj ostane od tega?... Niti pepela ne... nič... prav nič... Vi pa... Še pravkar, ko sva govorila o tistem človeku, ste bili nehoti v dno duše vznemirjeni... Oh, bil je trenutek, ko me je premagala slepa togota... Zdaj je moj srd le še bolečina!... Jozana, ljuba, spuščam se v boj z zavratnim, nedosegljivim sovražnikom, ki se skriva v najbolj temnih globinah vašega bitja: s spominom... Jozana, pomagajte mi... Obljubite mi zmagi... Recite mi, da me hočete tako ljubiti, da boste nazadnje mislili, da ste ljubili samo mene edinega in ste samo po meni izkusili, kaj je radost in kaj je bol.<

>Da, ljubi, trdno verujem v to... A dajva času, da opravi svoje delo...<

OBUTEV ZA VSAKEGA Z GUMASTIM

PODPLATOM, NERAZTRGLJIVA NEPREMOČLJIVA IN CENENA

69.-

Ta čevljiček z gumastim podplatom pristaja dobro mladini in stariim.

Gospodinjam za štrapac.

69.-

Vedno moderen vrnok ženski čevlji za štrapac.

45.-

69.-

Deci za šolo z gumastim podplatom. Pri teh niso potrebni podplati vsakih štirinajst dni.

49.- Vaši deci za šolo.

Močan polčevlji iz boksa z gumastim podplatom, tisočkrat zahtevan. Izdelujemo ga v črni in rjavi barvi.

Z gumastim podplatom, pripraven za delo okrog električnega toka.

To obliko čevlja nosijo vsi radi.

99.-

99.-

Rata

PERJE

Kokoške, purje, gosje, račje, navadno, s strojem čiščeno in čohano.

Vzorci se pošiljajo brezplačno in franko.

Dobavljata se v vsaki množini

E. Vajda, Čakovec

Telefon števil. 59, 60, 3, 4.

CENE PERJA ZELO ZNIZANE, ZAHTEVAJTE CENIK IN VZORCE, KI JIH DOBITE BREZPLAČNO!

KONJSKA STRUNA „ŽIMA“

(Rosshaar)

Zimo za žimnice (madrace) najboljšje kvalitete, vsake vrste in v vsaki množini dobite vedno pri trvdki

FRANC JESE, tovarna žime, Stražišče pri Kranju.

Vzorci franko! Ustanovljeno 1768. Cene nizke!

- Šivalni stroji od Din 1500.— naprej
- Otroški vozički od Din 200.— naprej
- Dvokolesa od Din 950.— naprej
- Sachse motorji od Din 5000.— naprej pri „TRIBUNA“

F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovska c. 4. Ceniki franko.

Naši rojaki v Franciji

Nekaj zanimivih podatkov iz življenja velike jugoslovenske izseljenske kolonije v vzhodni Franciji

Iz vzhodne Francije je prispelo pismo jugoslovenskega delavca, ki opisuje življenje jugoslovenske kolonije v južni Moselli. Nekaj ugotovitev bo zanimalo tudi naše čitatele, posebno še danes, ko se čuje o vedno novih prihodih izseljencev v domovino.

Okolica Nancyja in dolini rek Meurthe in gornjega toka Moselle je za Loreno in severno Francijo tretja domovina naših izseljencev v Franciji. Ogromna industrija železa v teh krajih, najrazličnejše tvornice, pa tudi utrditvena in poljska dela imajo naše delovne moči, ki vršijo svoje posle pridno in vestno, kakor bi delale na svoji zemlji. Jugoslovenski izseljenci v tem delu pomenijo najnovejšo izseljensko kolonijo, ki je prišla na delo po večini z najetimi transporti v večih skupinah v doli največje prosperitete francoske industrije in reparacijskih del. Med njimi je prav malo Slovencev, ki so po vsem svetu znani izseljenski rod Slovinci so odhajali najbolj — individualno, malokateri je odšel a transportom. V Franciji delajo večinoma v premogovnikih in v rudniških revirih, kjer sestavljajo kot stari praktiki vodilne delovne skupine, ki se odlikujejo po smiselnem delu in visoki produktivji. S pridnostjo in zanesljivostjo so si pridobili tudi boljša mesta in so si med narodi priborili priznanje delavnosti svojemu

narodu. Nova, povojna izseljenska generacija je prihajala pa večinoma na naročilo s transporti, in med temi je največ Ličancev, Bosancev, Hercegovcev in Dalmatincev.

Tvornice ene največjih francoskih železarskih industrij v Frouardu, Pompeyu, Dieoardu, ki ima tvornice bli ševParizu in v Strasbourg, tvornice vagonov v Lunevilu, velikanske covarne v Pont a Mousson, pivovarna v Champigneulle, tvornica sadnih sokov in konserv v Liverdunu in okoliška regulacijska in poljska dela so še nedavno zaposlovala nad 3000 jugoslovenskih delavcev. Poleg Jugoslovenov so pri teh delih zaposleni še Poljaki (sicer po večini zaposleni v premogovnikih), Italijani (pri gradbah in cestnih delih, ki jih vodijo v lastni režiji), Avstrijci (v tvornici vagonov, kjer jih je cela kolonija; tam je tudi mnogo Slovencev) in Portugalski, Alžirci in Marokanci. Zanimivo je dejstvo, kako so si Jugoslovenci pridobili priznanje marljivosti. Velika tvornica v Pompeyu je iskala tuje delavce. Naročila je okrog 800 Marokancev in Alžirciev, ki so zdej Franciji, toda velikanski plačvi martinarne, valjarne in livarne so bile tem trd oreh in niso vzdržali. Takoj ko je ravnateljstvo zapazilo nekaj jugoslovenskih delavcev, se je zanimalo zanje. Sam direktor

Pierson je prispel s tolačem v Jugoslavijo leta 1927. in je neposredno sprejel delavce za svoje podjetje po Liki in Bosni. Tovarna v Pompeyu jih je sprejela nad 700 in istočasno odpustila vse Marokance in Alžircie. Direktor, ki zna že nekaj hrvaških besed, se je večkrat izrazil o njihovi prednosti in je sam osebno taval njihov oblačenost pri delu in počitku. Dal jim je zgraditi kompleks posebnih barak, jim organiziral kuhinjo in redno nadziral njihovo bivališče. Delo pri plavžih ni lahko delo in verjetno je, da Francoz ne sili vanj.

Obstane delavcev, Hrvatov in Bosancev, je bil pod skrbnim nadzorstvom ravnateljstva kolikor toliko znošljiv v večini so bili ti delavci poročni moške z družinami v domovini. Zato so vsak prihranjen frank poslali v domovino. Jugoslovenski študent iz Nancyja, ki je imel priliko večkrat obiskati te ljudi, je našel na pošti v Pompeyu število 1.260.000 frankov okoli 3 milijone Din denarja, ki so ga jugoslovenski delavci poslali domov v teku treh let. Lep dohodek našim pasivnim krajem!

Mimogrede naj omenimo še Champigneull, največjo pivovarno v Franciji in celo v Evropi. Direktor in Godostinski lastnik te pivovarne je Slovenec z. Trampuš. Trampuš Pivovarna zaposluje do 800 delavcev in so med delavkami tudi hčerke slovenskih staršev. Direktor je redka prikazen sposobno st in dela. V Franciji je že 50 let. Rodil se je pri Velikovecu kot sin vaškega župana in je delal po pivovarnah v Avstriji, dokler ni šel v Francijo kot pivovarniški predelavec in končno iz malega začetka ustvaril naj-

večjo pivovarno v Evropi. Danes je lastnik nekaj najboljših kavarn v Nancy in velik mecen jugoslovenskih študentov, a katerimi še prav rad govori očetovo koroško narečje. Svoj rojstni kraj obišče skoro vsako leto. Lepa je slika, ko obhodi vsako jutro vse delavnice, za njim pa morajo vsi šefi. Tu in tam vprašuje delavce, kako je z delom, in iz teh informacij šele narekuje svoja naročila vodstvu.

Izseljensko najprejsteji pa je bližnji stari Toul, kjer je tako znana kasarna za tuje delavce. Tu so redno prihajali transporti iz najrazličnejših dežel. Tam so bili pravcati ljudski sejmi, kajti naročni delovnih moči so večkrat tipali mišice novih delavcev in so izražali zadovoljstvo nad čvrstimi rokami jugoslovenskih orjakov. Povpraševanje po tujih delavcih je bilo včasih toliko, da večkrat transporti v Toulu niso zadostovali.

V to za nas in za Francoze ugodno dobo pa je prišlo poslanstvo krize, ki je v industrijskih revirih, kjer je delavstvo navezalo samo na delo v tvornicah, tem hušja. Že leto 1930. je začelo kazati zastoj. Pomladi leta 1931. so oznanili prve odpuste, v poletju so se zaprle cele tvornice in je ostalo brez dela nasenkrat na tisoče delavcev. Naši so odšli domov, nekateri pa tudi na utrditvena dela v Loreno, kjer so jih je nabralo nad 3000 iz vseh delov Francije. Pa tudi tu so nastopili hudi časi. Na ta dela so reflektirali milijoni starih izseljencev: Italijanov, Poljakov, Alžirciev, Slovencev, Rumunov in drugih.

Zdaj, piše delavec, sicer poizkušajo delati, a ni pravega upanja, da se bo položaj izboljšal. Ostalo je v južni Moselli še do 50 Jugoslovenov, ki pa vsak dan pričakujejo odpusta. Poleg dela pa regulira vprašanje tujih delovnih moči tudi francoski parlament, ki mora štiti domače sile in le redkokdaj se dovoljenie, ki je poteklo, podaljša tuje za leto dni. Samo stari izseljenci iz prejšnjih dob ostajajo in zanje Francija uradno skrbi. Vsekakor bo treba za naše delavce iskati novega dela ali v domovini ali v kaki novi koloniji.

A. K.

Bezenšek in Gabelsberger

Ko so letos obhajali na Frankolovem 80letnico rojstva Antona Bezenška, očeta slovenske in bolgarske stenografije, je podpredsednik odbora za proslavo g. Ant. Rud. Legat iz Maribora nameraval izpregovoriti naslednji spominski govor, ki ga objavljamo v prevodu, ko se v Ljubljani snuje Društvo slovenskih stenografov.

Profesor Anton Bezenšek je imel 17. septembra 1904. torej pred 30 leti, ob priliki proslave Gabelsbergerja in postavitve njegovega kipa v hramu slovesa v Monakovem klasičen nagovor. Govoril je: »Kaj je največja sreča človeka?« so vprašali nekoč velikega filozofa Grčije njegovi učenci. »Ali je morda slava?« — »Nikakor ne.« je odgovoril. »Ako naj bi veljala slava kot nekaj najvišjega, bi morala biti njegova stalna posest. Slava pa ni stalna posest človeka, temveč leži v rokah tistih, ki hvalijo in ne v moči tistega, katerega hvalijo. Mnogo višje stoji torej to, zakaj hvalijo moža, in to je čednost; ona lahko postane posest moža. Potemtakem stoji čednost višje kakor slava. Tako je poučeval veliki filozof svoje učence.

Ampak: kaj je čednost? Po definiciji, ki nam jo daje etika, je čednost lastnost duha ali duše, ki človeka usposablja in pripravlja, da deluje za splošno blagostanje. Naš veliki mojster Gabelsberger, čer učenci smo mi vsi, ni stremel po slavi. Bil je skromen, delal je v tihem in imel je pri tem nekaj višjega v mislih. Posebnil je čednost v sebi, in sicer z vsem svojim srcem in svojo dušo, za splošni bligor, skozi vse svoje življenje in stremljenje. To nam je zelo lepo povedal s svojimi nepozabljenimi besedami:

Kar sem iznašel, sem izdal,

V korist da bo povsodi.

Naj vsikdar takšen ideal

Učence moje vodil

Vse svoje delovanje je posvečeval svojemu neumornemu delu. Brez zadrževanja neteresa in sebičnosti je deloval dolga desetletja na polju stenografije in ne samo za svoj narod, temveč za vse narode. To je plemenita lastnost duha, to je visoka, veličastna čednost in zaradi tega zasluža Gabelsberger in Bezenšek, da ju spoznavamo za večne čase.

Iste besede, ki jih je bil spregovoril profesor Anton Bezenšek pred 30 leti v hramu slave v Monakovem ob priliki proslave Gabelsbergerja in postavitve njegovega kipa, sem ponovil, ker ni lepših besed nego Tvoj nagovor na Gabelsbergerja. veliki Bezenšek: Tvoje lastne besede veljajo v polni meri tudi za Te! In jaz, kot predsednik odbora za proslavo, se kljunam globoko pred Tvojo spominsko ploščo za

Tvoji rojstni hiši in ključem iz vse duše s Tvojimi lastnimi besedami, ki si jih oznamil Gabelsbergerju: »Slava Tebi, veliki Bezenšek, blagoslovljen bodi Tvoj spomin pri južnih Slovanih in pri vsch stenografih sveta za večne čase!«

Tehniki za naše ceste

Ljubljana, 7. decembra.

Se nedavno smo brali skrbna vprašanja: »Kam s tehniko, kam z naraščanjem domačih strokovnih šol« in skušali svetovati izhoda mlademu stanu diplomiranih tehnikov. Gospodarski zastoj v obrti in industriji je namreč zapri bodočnost in nastop domaćemu strokovnemu osebju, šole pa proizvajajo nezmanjšano število novih absolventov-tehnikov. Število brezposelnih diplomiranih tehnikov se letno pomnoži samo v dravski banovini za kakih 60, kar pomeni visoko število, posebno iz razloga, ker so bili do sedaj pripuščeni lastnemu iskanju zaposlitve, kar pri drugih stanovih (učitelji, profesorji) ni slučaj.

Stanovska organizacija diplomiranih tehnikov pa je povzela optimistične korake po vsej državi in pri vsch oblastvih, da opozori na naraščaj, ki ga je vzgojila država z velikimi stroški, da bi prevzel delo tehničnega napredka in prevzel mesta, ki so v pridobitnih poklicih poplavljeni s tujci. S pomočjo narodnih zastopnikov, katere je poklicala v pomoč, in s pomočjo narodnih oblasti, ki so pričela radikalno štiti svoje ljudi, je organizacija uspešno vzbuditi smisel za zaposlitev posameznih strok, ki jih obsega (gradbeni, strojni, elektro-šumarški, brodograditeljski, industrijski, geodetski in tekstilni tehniki).

Zanimiva je spomenica, ki jo je naslovlila na oblasti ljubljanska sekcija vsedržavne organizacije diplomiranih tehnikov, da bi zaposlila diplom. gradbene tehnike. Ker je spomenica izraz mladega optimističnega rodu, ki je šolan prelomil z zastarelimi mislimi, da mora človek z diplomom edino sedeti za stolom in pisati kaj drugi dajajo, jo priobčujemo v izveščku:

»Ceste v državi so prva slika reda in blagostanja. Kamorkoli stopi človek po svetu, dobi prvi in najvplivnejši vtis od prometnih žil dotične zemlje. Ceste so oni element, ki nosi silo človeškega napredka — promet, od katerega je odvisen procvit in rast narodov.« »Napravi strugo in po njej bo tekla voda, pripravi cesto in skozi deželo bo šel promet.« pravi prislovica. Ob cestah so nastajala naselja, po cestah so se spoznavali narodi, na njih razvijali trgovino, stopali stike s civilizacijo in po njih romali boljšim časom nasproti.

Pa ne samo v širokem obhodnem pomenu, nego čisti v lastnem okolišu spoznavamo ceste kot faktor, ki omogoča dvig dežele, daje vrednost njenim pridelkom in dviga s tem standard prebivalstva in naroda. Neobhodno bi bilo in v zmislu institucij državnih strokovnih šol, da bi se povsod cestam v bogati in krasni jugoslovenski domovini ono zanimanje, ki je vredno koristi, katero lahko dajejo dobro razvite prometne žile in da bi se cestno nadzorno osebje izpolnilo iz vrst diplomiranih gradbenih tehnikov.

Razmere, ki so vladale do sedaj in vladajo še sedaj v cestnem osebju, so take, da ne odgovarjajo potrebam, ki so na prometnih žilah nastale zaradi novih in silnejših prometnih sredstev, zato naj se prenahe rekrutacija cestnih nadzornikov iz vrst upokojenih podoficirjev in delavcev ter naj se na ta mesta postavijo mladi strokovnjaki — gradbeni tehniki. Ne zadoštuje, da inženjer in tehnik pregledata ceste v ambicijah za dijete vsak mesec, nego vrednost cest je taka, da mora nad njimi čuvati strokovnjak — dnevno. Zadeva bo lažje izvršljiva zdaj, ko so formirani sreski cestni odbori, katerim naj se dodelijo stalni uslužbeni v dolžnostih tehnikov in cestnih nadzornikov — tehnično izobražen človek, ki se je šolal, da bo po šoli delal v svojem poklicu...<

Nekateri sreski cestni odbori akcijo že upošteva, ker vidijo v njej naravni izraz.

